

บทที่ 3

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 และ กฎหมายเกี่ยวกับการเล่นแชร์ของต่างประเทศ

3.1 สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534

3.1.1 เจตนารมณ์ของกฎหมาย

พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ถัดจากวันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป คือ วันที่ 25 กรกฎาคม 2534 โดยมีเหตุผลและความจำเป็นในการตรากฎหมายคือ เนื่องจากในปัจจุบันได้มีผู้ประกอบการธุรกิจเป็นนายวงแชร์ หรือจัดให้มีการเล่นแชร์อย่างกว้างขวาง การประกอบธุรกิจดังกล่าวนอกจากจะเป็นอันตรายต่อประชาชนแล้วยังกระทบต่อการระดมเงินออมของสถาบันการเงินที่ทางราชการสนับสนุนและรับผิดชอบ และส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมอีกด้วย นอกจากนี้ ยังปรากฏว่าผู้ประกอบการธุรกิจดังกล่าวหลายรายได้พยายามดำเนินการให้ใกล้เคียงกับการประกอบธุรกิจเงินทุนซึ่งมีกฎหมายควบคุมอยู่แล้ว ในการนี้สมควรห้ามประกอบธุรกิจประเภทนี้ ส่วนการเล่นแชร์ของประชาชนทั่วไปที่มีได้ดำเนินการเป็นธุรกิจนั้นยังให้กระทำต่อไปได้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

3.1.2 องค์กรประกอบของการเล่นแชร์

มีคำจำกัดความไว้ในมาตรา 4 ว่า "การเล่นแชร์" หมายความว่า การที่บุคคลตั้งแต่สามคนขึ้นไปตกลงกันเป็นสมาชิกวงแชร์ โดยแต่ละคนมีภาระที่จะส่งเงินหรือทรัพย์สินใดรวมเข้าเป็นทุนกองกลางเป็นงวดๆ เพื่อให้สมาชิกวงแชร์หมุนเวียนกันรับทุนกองกลางแต่ละงวดนั้นไป โดยการประมูลหรือโดยวิธีอื่นใดและให้หมายความรวมถึงการรวมทุนในลักษณะอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงด้วย

องค์กรประกอบของการเล่นแชร์ จึงมี (1) สมาชิกวงแชร์ (2) ทุนกองกลาง (3) การประมูลกองกลาง และ (4) การรวมทุนในลักษณะอื่นที่กำหนดในกฎกระทรวง สังเกตว่าการเล่นแชร์ตามกฎหมายนี้ ต้องเป็นการดำเนินการที่ประกอบด้วย (1) (2) และ (3) ครบบริบูรณ์ ส่วนการเล่นแชร์ที่กำหนดในกฎกระทรวง ไม่จำเป็นต้องเข้าองค์ประกอบใน (1) (2) และ (3) ดังกล่าว

3.1.2.1 สมาชิกวงแชร์

สมาชิกวงแชร์จะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้ แต่ต้องมีจำนวนตั้งแต่สามคนขึ้นไป ที่กำหนดให้มีตั้งแต่สามคนขึ้นไปนี้ คงจะให้รวมนายวงแชร์ไว้คนหนึ่งก็ได้ เพราะตามสภาพของวงแชร์ จะต้องสมาชิกวงแชร์คนหนึ่งทำหน้าที่เป็นนายวงแชร์เพื่อจัดการหรือบริหารการประมูลแชร์ และการจ่ายเงินค่างวดแก่สมาชิกอื่น ซึ่งตามภาษาแชร์เรียกว่าลูวงแชร์

สมาชิกวงแชร์ตั้งแต่สามคนขึ้นไปนี้ จะต้องทำความเข้าใจกันว่าแต่ละคนมีภาระที่จะส่งเงินหรือทรัพย์สินอื่นใด รวมเข้าเป็นทุนกองกลางเป็นงวดๆ ซึ่งการตกลงกันนี้กฎหมายมิได้บังคับให้ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ หรือต้องทำตามแบบแต่อย่างใด คือเพียงตกลงกันด้วยวาจาาก็ใช้ได้ แต่ก็ไม่ห้ามถ้าสมาชิกวงแชร์จะทำความเข้าใจกันเป็นหนังสือ เพื่อให้เป็นหลักฐานผูกมัดกันและกันในหมู่สมาชิกวงแชร์นั้น

สาระสำคัญของข้อตกลงดังกล่าวก็คือ สมาชิกวงแชร์แต่ละคนมีภาระที่จะส่งเงินหรือทรัพย์สินอื่นใด รวมเข้าเป็นทุนกองกลางเป็นงวดๆ คือตกลงกันว่าสมาชิกแต่ละคนจะต้องลงเงินเป็นแชร์หรือลงทรัพย์สินอื่นใดเป็นแชร์ ซึ่งตามภาษาแชร์เรียกว่ามีละเท่าใดต่องวด

3.1.2.2 ทุนกองกลาง

เป็นผลจากข้อตกลงกันเป็นสมาชิกวงแชร์ ว่าสมาชิกแต่ละคนจะส่งเงินหรือทรัพย์สินแชร์มีละเท่าใด ทุนกองกลางนี้คิดเป็นงวดๆ ของแต่ละวงแชร์ ซึ่งตามปกติจะเป็นเงิน แต่ละสมาชิกบางคนจะลงแชร์เป็นทรัพย์สินอื่นใดก็ได้ เช่น วงแชร์มีสมาชิกสิบคนตกลงกันมีหนึ่งส่งเงินลงแชร์หนึ่งพันบาทต่องวด สำหรับสมาชิกคนที่สิบให้ส่งเป็นข้าวสารงวดละหนึ่งกระสอบสมาชิกคนใดประมูลแชร์ได้งวดใดก็ได้ทั้งเงินและข้าวสารหนึ่งกระสอบไปหุงกินได้ส่วนสมาชิกคนที่สิบที่ประมูลแชร์ได้ ก็จะได้ทั้งเงินและข้าวสารหนึ่งกระสอบของตนคืนไปกรณีนี้หากมีดอกเบี๋ย อาจคิดดอกเบี๋ยเป็นข้าวสารอีกก็ได้

เมื่อรวมทุนกองกลางได้งวดหนึ่งแล้ว ก็จะให้สมาชิกวงแชร์หมุนเวียนกันรับทุนกองกลางนั้นไปแต่ละงวด สมาชิกคนใดได้รับทุนกองกลางงวดใดไปแล้วก็หมดสิทธิรับทุนกองกลางสำหรับแชร์วงนั้นอีกต่อไป แต่ต้องส่งเงินหรือทรัพย์สิน เข้าทุนกองกลางต่อไปทุกงวดจนกว่าจะครบงวดหรือที่เรียกว่าแชร์บิวย

จำนวนงวดแชร์นี้ กฎหมายมิได้กำหนดไว้ว่าให้มีกี่งวด ที่เป็นเช่นนี้ก็ เพราะว่าตามสภาพของการเล่นแชร์นั้น จำนวนงวดย่อมขึ้นอยู่กับจำนวนสมาชิกเช่นวงแชร์มี สมาชิกหรือลูกวงแชร์สิบคน ทั้งสิบคนนี้จะต้องส่งเงินหรือทรัพย์สินค่าแชร์สิบครั้ง หรือที่เรียกว่า งวด เงินลงแชร์แต่ละงวดก็คือทุนกองกลางนั่นเองเมื่อมีลูกวงแชร์สิบคน จึงต้องลงแชร์ให้ครบ สิบงวด เพื่อให้สมาชิกหรือลูกวงแชร์ได้รับทุนกองกลางหรือค่างวดแชร์ไปครบทุกคน จึงรวม เป็นสิบงวด

ทุนกองกลางงวดแรก จะเป็นต้นเงินแท้ๆ เช่นลูกวงแชร์สิบคน ตกลง กันลงแชร์มีละหนึ่งร้อยบาท ทุนกองกลางงวดแรกจะเป็นเงินหนึ่งพันบาทถ้วน ลูกวงแชร์คน ใดประมูลได้ไป ก็จะได้แต่เงินหนึ่งพันบาทถ้วนๆ ส่วนงวดต่อไปจะรวมดอกเบี้ยของลูกวงแชร์ ที่ประมูลได้คนแรกด้วย เช่น ลูกวงแชร์คนแรกประมูลดอกเบี้ยสิบบาท ดอกเบี้ยสิบบาทนี้เขา จะต้องส่งพร้อมเงินค่าแชร์งวดที่สอง คือ ส่งหนึ่งร้อยสิบบาท และลูกวงแชร์คนที่ประมูลได้ใน งวดที่สองนี้จะได้รับทุนกองกลางไปหนึ่งพันสิบบาท

ลูกวงแชร์คนต่อไปจะได้รับทุนกองกลางเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตามจำนวน งวดที่มีดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นนั้น เช่น ลูกวงแชร์ที่ประมูลได้งวดที่ห้า จะได้รับทุนกองกลางบวกกับ ดอกเบี้ยของลูกวงแชร์ที่ประมูลได้งวดที่หนึ่ง ที่สอง ที่สามและที่สี่ ซึ่งมีหน้าที่จะต้องส่งเงินค่า งวดพร้อมดอกเบี้ยตามจำนวนที่ตนประมูลได้ในงวดที่ตนได้ทุนกองกลางนั้นไป

3.1.2.3 การประมูลทุนกองกลาง

การประมูลหรือโดยวิธีอื่นใด หมายถึง การประมูลทุนกองกลางแต่ละ งวด อันเป็นการแข่งขันระหว่างสมาชิกวงแชร์ หรือลูกวงแชร์ที่อยากได้กองทุนกลางงวดนั้น ไปใช้จ่ายที่จำเป็นของตน ตามปกติก็จะประมูลหรือแข่งขันกันด้วยดอกเบี้ย ลูกวงแชร์ใดเสนอ ดอกเบี้ยได้สูงสุด ก็ถือว่าเป็นผู้ประมูลทุนกองกลางของงวดนั้นได้ไป

สำหรับอัตราดอกเบี้ยที่ประมูลกันนี้ ไม่จำกัดว่าอัตราเท่าใด จะ มากกว่าอัตราที่กฎหมายอนุญาตไว้ก็ได้ เพราะกฎหมายแชร์มิได้บังคับเรื่องอัตราดอกเบี้ยไว้ที่ ใดเลย นี่ก็เป็นการยอมรับประเพณีการเล่นแชร์ประการหนึ่ง เพราะเห็นแก่ความจำเป็นของลูก วงแชร์ที่อยากได้ทุนกองกลางประจำงวดไปใช้จ่ายที่จำเป็นเร่งด่วนของตน โดยถ้าอยากได้ทุน กองกลางงวดใดไป ก็จะต้องประมูลดอกเบี้ยให้สูงกว่าลูกวงแชร์คนอื่น เช่น ลูกวงแชร์คน แรกประมูลดอกเบี้ยร้อยละห้า คนที่สองประมูลร้อยละสิบ คนที่สามประมูลร้อยละสิบห้า และ ไม่มีลูกวงแชร์คนอื่นสู้ต่อไป ก็เป็นอันว่าลูกวงแชร์คนที่ประมูลดอกเบี้ยร้อยละสิบห้าได้ทุน กองกลางไป และในงวดต่อไปลูกวงแชร์คนนี้จะต้องส่งดอกเบี้ยร้อยละสิบห้าจนแชร์บิวย

ในข้อตกลงการเล่นแชร์ จะมีกำหนดช่วงระยะเวลาระหว่างงวดและวิธีการประมูลไว้ด้วย เช่น ให้มีการประมูลหรือเปียแชร์กันหนึ่งสัปดาห์ต่องวด หรือหนึ่งเดือน สองเดือน หกเดือนหรือหนึ่งปีต่องวด ส่วนวิธีประมูลอาจให้เสนอเป็นอัตราดอกเบี้ย หรือเป็นจำนวนเพิ่มขึ้นจากค่างวดของสมาชิกผู้ประมูล เช่น ส่งแชร์เดือนละหนึ่งพันบาท อาจเสนอส่งงวดละหนึ่งพันสองร้อยบาท และไม่มีลูกวงแชร์คนอื่นสู้เกินกว่านั้น จำนวนสองร้อยบาทนี้ก็คือดอกเบี้ยหรือส่วนเกินที่ชนะประมูลได้

ถ้าไม่ใช้วิธีประมูล แต่ใช้วิธีอื่นแทนก็ได้ เช่น ใช้วิธีจับสลาก ลูกวงแชร์ คนใดจับสลากได้รับทุนกองกลางในงวดใด ก็มีผลเท่ากับประมูลแชร์หรือเปียแชร์ได้ วิธีจับสลากนี้อาจไม่คิดดอกเบี้ยก็ได้ อันจะมีผลให้ลูกวงแชร์ทุกคนได้รับทุนกองกลางถ้วนๆ โดยเท่ากันทุกคน แต่วิธีนี้อาจไม่ตื่นเต้นนัก เพราะไม่ได้ประมูลสุราคารหรือดอกเบี้ยกันอย่างที่ทำการตามปกติ

เท่าที่เห็นทางปฏิบัติ หรือเรียกว่าเป็นธรรมเนียมการเล่นแชร์ก็ว่าได้ ในงวดแรกของการเปียหรือประมูลแชร์ ผู้ที่ได้รับเงินกองกลางไปมักจะเป็นนายวงแชร์ โดยไม่ต้องประมูลและไม่ต้องเสียดอกเบี้ยให้แก่ลูกวงแชร์คนอื่นด้วย ทั้งนี้ก็คงเป็นเพราะลูกวงแชร์คนอื่นเห็นแก่ความจำเป็นที่จะต้องมีนายวงแชร์ ซึ่งจะเป็นผู้ทำหน้าที่รวบรวมทุนกองกลางเพื่อส่งมอบให้แก่ลูกวงแชร์ที่ประมูลได้ไปแต่ละงวด และหากลูกวงแชร์คนใดผัดนัดไม่ส่งค่าแชร์ในส่วนของตน หรือหลบหนีหนี้แชร์ นายวงแชร์ก็จะต้องรับผิดชอบต่อลูกวงแชร์คนอื่นด้วย การให้ประโยชน์ดังกล่าวแก่นายวงแชร์ จึงเท่ากับเป็นค่าตอบแทนการบริหารวงแชร์นั่นเอง

ส่วนดอกเบี้ยนั้น ถ้ามองเผินๆ จะไม่เห็นว่าเป็นดอกเบี้ยที่กฎหมายกำหนด เพราะจะประมูลแข่งกันเป็นหลักสิบหรือหลักร้อย เช่น ในงวดที่สามมีนายหนึ่งกับนายสองต้องการเงินกองทุนแชร์ ทั้งสองคนนี้จึงต้องประมูลดอกแชร์แข่งกัน นายหนึ่งให้หนึ่งร้อย นายสองให้เพิ่มเป็นหนึ่งร้อยห้าสิบ เป็นอันว่านายสองได้เงินกองกลางไป และในงวดต่อไปนายสองจะต้องส่งดอกแชร์หนึ่งร้อยห้าสิบบาท บวกกับค่าแชร์ที่ต้องส่งประจำงวด เช่น ส่งค่าแชร์งวดละหนึ่งพันบาท ในงวดที่สี่นายสองต้องส่งค่างวดแชร์กับดอกเบี้ยรวมหนึ่งพันหนึ่งร้อยห้าสิบบาท เป็นต้น กรณีจึงอาจเป็นดอกเบี้ยที่สูงหรือต่ำกว่าอัตราในกฎหมายก็ได้ ซึ่งเมื่อศาลไม่ถือเป็นการกั๊กเงิน จึงไม่ต้องห้ามดังกล่าว

ศาลฎีกาเคยรับรองความชอบธรรมของการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราในการเล่นแชร์มาแล้ว คือฎีกาที่ 1631-1634/2518 การเล่นแชร์เปียห่วยไม่เป็นการกั๊กเงิน และไม่ผิดหลักฐานเป็นหนังสือก็ฟ้องร้องกันได้ การประมูลให้ดอกเบี้ยกันถือไม่ได้ว่าเป็นการให้

ดอกเบี้ยในการกู้ยืมเงิน เป็นลักษณะการประมุขว่าใครจะให้ประโยชน์สูงกว่ากันเท่านั้น มิได้กำหนดอัตราให้เรียกร้อยกันได้ยังไง จึงไม่อยู่ในบังคับแห่งประมวลแพ่งฯ มาตรา 654

3.1.2.4 การรวมทุนในลักษณะอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

การรวมทุนในลักษณะอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง การเล่นแชร์ในลักษณะนี้ไม่จำเป็นต้องมีองค์ประกอบครบสามประการข้างต้น แต่รัฐเห็นว่าเป็นการรวมทุนที่ส่งผลกระทบต่อสถาบันการเงินหรือเศรษฐกิจโดยรวม จึงได้ออกกฎกระทรวงให้ถือว่าเป็นการเล่นแชร์ตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อจะได้ใช้กฎหมายนี้เข้าควบคุมต่อไป ซึ่งขณะนี้ยังไม่ปรากฏมีกฎกระทรวงดังกล่าว¹

3.1.3 ข้อห้ามของนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534

3.1.3.1 ห้ามนิติบุคคลเป็นนายวงแชร์หรือจัดให้มีการเล่นแชร์

การที่พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 มาตรา 5 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้นิติบุคคลเป็นนายวงแชร์ หรือจัดให้มีการเล่นแชร์” นั้น เนื่องมาจากการที่นิติบุคคลอาศัยโอกาสและความเชื่อถือของประชาชนที่มีต่อนิติบุคคลไปทำการหลอกลวงฉ้อโกงประชาชนกับทั้งใช้โอกาสดังกล่าวเพื่อการหมุนเวียนเงินทุน ทำให้เกิดปัญหาต่อระบบเศรษฐกิจการเงินโดยรวม ข้อห้ามต่าง ๆ เกี่ยวกับการกระทำของนิติบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ มีรายละเอียดดังนี้²

3.1.3.2 ห้ามนิติบุคคลเข้าเกี่ยวข้องกับการเล่นแชร์ในลักษณะนายวงแชร์

การห้ามนิติบุคคลเป็นนายวงแชร์ หรือจัดการให้มีการเล่นแชร์ตามมาตรา 5 พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 นั้น หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่ชัดเจนนิติบุคคลอาจใช้วิธีการอื่นหรือลักษณะอยู่เบื้องหลังการเล่นแชร์เพื่อหลบเลี่ยงข้อห้ามตามมาตรา 5 ดังกล่าวได้ ฉะนั้น มาตรา 8 จึงบัญญัติปิดช่องว่าการหลบเลี่ยงโดยห้ามนิติบุคคลสัญญาว่า

¹ สมพร พรหมพิตร , หลักกฎหมายพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 และพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 , (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม , 2537) , หน้า 10 – 15.

² พิชัย นิลทองคำ , แนวคิดหลัก วิธีปฏิบัติและปัญหาดำเนินคดีแพ่ง – อาญา แชร์ เบี้ยหวัย , หน้า 190 – 198.

จะใช้เงินหรือทรัพย์สินอื่นใดแทนนายวงแชร์ หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์ หรือสมาชิกวงแชร์ องค์ประกอบตามมาตรา 8 นั้น จำแนกลักษณะการกระทำได้ 3 ประการสำคัญ คือ

1. ห้ามนิติบุคคลสัญญาว่าจะใช้เงินหรือทรัพย์สินอื่นใดแทนนายวงแชร์ การห้ามลักษณะเช่นนี้ เพราะนิติบุคคลแม้จะไม่ใช่เป็นนายวงแชร์หรือ จัดการดำเนินการเล่นแชร์เอง อาจจะใช้เครดิตความเชื่อถือ หรือเป็นประกันวงแชร์วงหนึ่ง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ร่วมเล่นแชร์ โดยได้สัญญาว่าจะใช้เงินค่าแชร์แทน นาย ก. นาย ข. หรือบุคคลที่สาม ซึ่งมีชื่อหรือจัดการให้มีการเล่นแชร์ได้ ลักษณะเช่นนี้ก็ไม่ต่างกับตัวการตัวแทนอันเป็นการหลบเลี่ยง ไม่กระทำการเสียเองและเชิดบุคคลอื่นขึ้นเป็นนายวงแชร์ ลักษณะการกระทำเช่นนี้เป็นลักษณะต้องห้าม
2. ห้ามนิติบุคคลสัญญาว่าจะใช้เงิน หรือทรัพย์สินอื่นแทนผู้จัดให้มีการเล่นแชร์
3. ห้ามนิติบุคคลสัญญาว่าจะใช้เงิน หรือทรัพย์สินอื่นแทนสมาชิกวงแชร์

การห้ามตามลักษณะ 2 และ 3 ดังกล่าว เช่นเดียวกันกับการห้ามตามลักษณะ 1 โดยการห้ามตามลักษณะ 1 นั้น จุดเน้นอยู่ที่นายวงแชร์ ส่วนลักษณะ 2 จุดเน้นที่ผู้จัดให้มีการเล่นแชร์ และในลักษณะ 3 จุดเน้นที่สมาชิกวงแชร์ นายวงแชร์กับผู้จัดให้มีการเล่นแชร์มีความแตกต่างกันที่นายวงแชร์คือบุคคลที่จะต้องเป็นธุระจัดดำเนินการรวบรวมเงินกองกลางแชร์และจัดการประมูลแชร์ แต่ผู้จัดให้มีการเล่นแชร์อาจจะมีลักษณะเพียงเป็นตัวกลางเชื่อมโยงกลุ่มบุคคลให้เข้ามาร่วมเล่นแชร์ คือ กระทำการแต่ในส่วนที่เป็นธุระจัดหา สำหรับการดำเนินการรวบรวมเงินกองกลางแชร์กับการจัดการประมูลแชร์เป็นหน้าที่นายวงแชร์ ดังนั้นลักษณะพฤติกรรมเพียงแต่เป็นสื่อกลางชักจูงให้บุคคลเข้ามาร่วมเล่นแชร์ก็ต้องห้ามตามมาตรา 8 ด้วย ถ้านิติบุคคลนั้น สัญญาว่าจะใช้เงินหรือทรัพย์สินอื่นแทนผู้จัดให้มีการเล่นแชร์นั้น รวมทั้งแม้แต่การที่นิติบุคคลจะเล่นแชร์เองโดยเปิดเผยในฐานะลูกวงแชร์อยู่ด้วยก็ตาม กล่าวได้ว่าการที่นิติบุคคลหลบเลี่ยงโดยให้สัญญาว่าจะใช้เงิน หรือทรัพย์สินอื่นแทนสมาชิกวงแชร์แล้ว แสดงถึงเจตนาซ่อนเร้นอำพรางเป็นพฤติกรรมที่ต้องห้ามตามมาตรา 8 พฤติกรรมลักษณะเช่นนี้ย่อมเห็นผลได้ว่าจะดำเนินการในลักษณะธุรกิจการค้า

3.1.3.3 ห้ามนิติบุคคลใช้ชื่อในทางธุรกิจที่มีคำว่า “แชร์”

การห้ามนิติบุคคลแสดงชื่อในทางธุรกิจโดยมีคำว่า “แชร์” ก็เพื่อป้องกันความสับสนและเพื่อให้มาตรการที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดไว้บรรลุผล ข้อห้ามดังกล่าว

นี้มีบัญญัติไว้ตามมาตรา 10 โดยห้ามมิให้ผู้ใดใช้ชื่อในธุรกิจที่มีคำว่าแชร์หรือคำศัพท์อื่นใด ที่มีความหมายเช่นเดียวกันกับที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา

แต่ในกรณีที่นิติบุคคลนั้นได้ใช้คำว่าแชร์อยู่ก่อนแล้ว พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 บังคับว่าจะต้องดำเนินการเลิกใช้เสีย ทั้งนี้ให้ดำเนินการจัดแจงเปลี่ยนแปลงแก้ไขเสียภายใน 180 วัน ตามนัยมาตรา 29 กล่าวคือ ให้ผู้ซึ่งใช้ชื่อ หรือคำแสดงชื่อในธุรกิจที่มีคำว่าแชร์อยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ใช้บังคับ ใช้ชื่อหรือคำแสดงชื่อดังกล่าวต่อไปได้ไม่เกิน 180 วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ใช้บังคับ เว้นแต่เป็นผู้ที่อาจดำเนินการต่อไปได้ตาม มาตรา 27 ซึ่งได้แก่นิติบุคคลซึ่งเป็นนายวงแชร์ หรือจัดให้มีการเล่นแชร์อยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 ใช้บังคับ อาจดำเนินการเล่นแชร์ได้ เฉพาะวงแชร์ที่ยังค้างอยู่ต่อไปได้จนกว่าจะเสร็จแต่ต้องไม่เกินสองปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ใช้บังคับ คือ นับแต่วันที่ 25 กรกฎาคม 2534 ต่อไปอีกไม่เกินสองปี (พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 108 ตอนที่ 129 ลงวันที่ 24 กรกฎาคม 2534 และมาตรา 2 ให้บังคับใช้พระราชบัญญัติตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป) ดังนั้น นับแต่วันที่ 25 กรกฎาคม 2536 เป็นต้น บริษัทแชร์ทั้งหลาย รวมทั้ง บริษัทที่มีคำว่าแชร์รวมอยู่ในชื่อด้วยเป็นอันเลิกหรือลบชื่อ “แชร์” ออกหมดสิ้นแล้ว

3.1.3.4 ห้ามนิติบุคคลโฆษณาชวนให้ประชาชนร่วมเล่นแชร์

บทบัญญัติมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 ที่ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาชวนประชาชนทั่วไปเข้าร่วมในการเล่นแชร์นั้น การบัญญัติห้ามผู้ใดในที่นี้หมายรวมถึงนิติบุคคลด้วย เนื่องจากภายหลังจากที่พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 บังคับใช้แล้วแม้บทบัญญัติมาตรา 5 กับมาตรา 8 จะห้ามนิติบุคคลเป็นนายวงแชร์ก็ตาม แต่การที่มาตรา 11 กำหนดผ่อนเป็นให้บริษัทแชร์ที่จัดให้มีการเล่นแชร์ค้างอยู่ คงเล่นแชร์ต่อไปได้จนกว่าจะเสร็จสิ้นครบวงวงแชร์แต่ต้องไม่เกินสองปี ดังนั้น ระหว่างสองปีที่เหลือเช่นนี้ นิติบุคคลเหล่านั้นก็ถูกต้องห้ามโฆษณาชวนเชื่อให้มีการเล่นแชร์ด้วย

3.1.3.5 มาตรการผ่อนผันให้นิติบุคคลจัดให้มีการเล่นแชร์

มาตรการผ่อนผันให้นิติบุคคลที่จัดให้มีการเล่นแชร์อยู่ก่อนแล้วจัดให้มีการเล่นแชร์ต่อไปได้นี้ เป็นมาตรการชั่วคราว มีผลบังคับใช้ได้เพียงสองปีแรกที่ตราพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 บังคับใช้ แต่ในปัจจุบันการยกเอามาตรการผ่อนผันมาเป็นข้ออ้าง ปฏิเสธความรับผิดชอบ สำหรับนิติบุคคลที่จัดให้มีการเล่นแชร์ค้างอยู่ กระทำไม่ได้แล้ว เพราะเหตุพ้นกำหนดระยะเวลาผ่อนผัน การยกเอามาตรา 11 ซึ่งกำหนดผ่อนผันนิติบุคคลมา

แสดงไว้ดังนี้เนื่องจากอาจมีกรณีที่มีการประกาศกฎกระทรวง ให้กิจการบางประเภทเป็น กิจการที่ถือว่าจัดให้มีการเล่นแชร์แล้ว ธุรกิจเหล่านั้นก็อาจจะอยู่ในข่ายผ่อนผันได้

มาตรา 11 ในกรณีที่มิกฎกระทรวง ซึ่งออกตามมาตรา 4 กำหนดให้การรวมหุ้นในลักษณะอื่น เป็นการเล่นแชร์ตามพระราชบัญญัตินี้ และการเล่นแชร์ดังกล่าว มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 5 หรือมาตรา 6 ผู้ที่นายวงแชร์หรือจัดให้มีการเล่นแชร์นั้นอยู่แล้ว ในวันที่กฎกระทรวงดังกล่าวใช้บังคับ อาจดำเนินกิจการดังกล่าว เฉพาะวงแชร์ที่ยังค้างอยู่ต่อไปได้จนกว่าจะเสร็จ แต่ต้องไม่เกินสองปี นับแต่วันที่กฎกระทรวงดังกล่าวใช้บังคับ

ในกรณีที่ผู้ดำเนินกิจการตามวรรคหนึ่ง เป็นนิติบุคคลและประสงค์จะดำเนินการเป็นวงแชร์ หรือจัดให้มีการเล่นแชร์เฉพาะวงแชร์ที่ยังค้างอยู่ต่อไป ให้ยื่นรายงานเกี่ยวกับกิจการการเล่นแชร์ตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนดต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่กฎกระทรวงดังกล่าวใช้บังคับ

นิติบุคคลใดมีวัตถุประสงค์เป็นนายวงแชร์หรือเป็นผู้จัดการให้มีการรวมหุ้นในลักษณะอื่น ซึ่งมีกฎกระทรวงกำหนดให้เป็นการเล่นแชร์ตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว ในวันที่กฎกระทรวงดังกล่าวใช้บังคับ ให้นิติบุคคลนั้นดำเนินการยกเลิกวัตถุประสงค์ดังกล่าว โดยยื่นคำขอต่อนายทะเบียนตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลนั้น ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่กฎกระทรวงดังกล่าวใช้บังคับ เว้นแต่นิติบุคคลนั้นดำเนินการยกเลิกวัตถุประสงค์ดังกล่าว โดยยื่นคำขอต่อนายทะเบียนตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลนั้น อย่างช้าต้องไม่เกินสองปี นับแต่วันที่กฎกระทรวงดังกล่าวใช้บังคับ

ในกรณีที่นิติบุคคลใดละเลยไม่ดำเนินการตามวรรคสาม ให้นายทะเบียนตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลนั้น มีอำนาจชี้วัดวัตถุประสงค์ดังกล่าวออกจากทะเบียนได้ แต่การใช้อำนาจของนายทะเบียนไม่เป็นเหตุให้นิติบุคคลดังกล่าวพ้นความรับผิดชอบตามพระราชบัญญัตินี้

3.1.3.6 บทกำหนดโทษ

บทกำหนดโทษนิติบุคคลที่กระทำการฝ่าฝืนข้อห้ามนั้น ข้อห้ามนิติบุคคลดังกล่าว คือ หลักการที่กฎหมายกำหนด การฝ่าฝืนข้อห้ามข้อกำหนดดังกล่าวมีโทษทางอาญา ทั้งปรับ ทั้งจำ หรือเพียงแต่ปรับแล้วแต่กรณี แห่งความหนักเบาของพฤติกรรมที่กระทำในที่นี้จำแนกโทษของนิติบุคคล ได้ดังต่อไปนี้

1. โทษฝ่าฝืนข้อห้ามนิติบุคคลเป็นนายวงแชร์ หรือจัดให้มีการเล่นแชร์

ข้อห้ามนิติบุคคลเป็นนายวงแชร์ หรือจัดให้จัดการเล่นแชร์ บัญญัติหลักไว้ตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 โดยมีกำหนดโทษไว้ตามมาตรา 16 กล่าวคือ นิติบุคคลใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งเท่าถึงสามเท่าของทุนกองกลาง แต่ละงวดของทุกวงแชร์แต่ต้องไม่ต่ำกว่าสองแสนบาท และให้ศาลสั่งให้นิติบุคคลนั้นหยุดดำเนินการเป็นนายวงแชร์หรือจัดให้มีการเล่นแชร์

2. โทษฝ่าฝืนข้อห้ามนิติบุคคลสัญญาว่าจะใช้เงินหรือทรัพย์สินใดแทน นายวงแชร์หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์หรือสมาชิกวงแชร์

ข้อห้ามนิติบุคคลสัญญาว่าจะใช้เงิน หรือทรัพย์สินอื่นใดแทน นายวงแชร์ หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์ หรือสมาชิกวงแชร์ มีหลักห้ามไว้ตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 โดยมีกำหนดโทษไว้ตามมาตรา 18 กล่าวคือ นิติบุคคลใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองแสนบาท

3. โทษฝ่าฝืนโฆษณาชี้ชวนให้ประชาชนทั่วไปเข้าร่วมในการเล่นแชร์

หลักการห้ามนิติบุคคลโฆษณา ชี้ชวน ให้ประชาชนทั่วไป เข้าร่วมในการเล่นแชร์มีอยู่ตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 โดยมีการกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนไว้ตามมาตรา 19 กล่าวคือ ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

4. โทษฝ่าฝืนนิติบุคคลใช้ชื่อในทางธุรกิจโดยมีคำว่า "แชร์"

ข้อห้ามนิติบุคคลใช้ชื่อในทางธุรกิจโดยมีคำว่า "แชร์" มีหลักการบัญญัติไว้ตามมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 โดยมีบทกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนไว้ตามมาตรา 20 กล่าวคือ ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท และปรับอีกไม่เกินวันละห้าร้อยบาท ตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่

5. โทษนิติบุคคลที่ยังต้องเล่นแชร์หรือไม่ยื่นรายงานเกี่ยวกับกิจการเล่นแชร์ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

ในกรณีที่นิติบุคคลใดจัดการเล่นแชร์ เพราะกิจการยังค้างอยู่ตามข้อผ่อนผัน มาตรา 11 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 นิติบุคคลนั้น

จะต้องยื่นรายงานเกี่ยวกับกิจการการเล่นแชร์ตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนดต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวงเพื่อการนี้ใช้บังคับ ผู้ฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษตามมาตรา 10 กล่าวคือ ระวังโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท และปรับไม่เกินวันละหนึ่งพันบาท จนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

6. โทษนิติบุคคลไม่ดำเนินการยกเลิกวัตถุประสงค์นิติบุคคลที่กำหนดให้มีการเล่นแชร์

ตามมาตรา 11 วรรคสามแห่งพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 ถ้านิติบุคคลใดมีวัตถุประสงค์เป็นนายวงแชร์ หรือเป็นผู้จัดให้มีการรวมทุนในลักษณะอื่น ซึ่งกฎกระทรวงให้เป็นการเล่นแชร์ตามพระราชบัญญัตินี้อยู่แล้ว ในวันที่กฎกระทรวงดังกล่าวใช้บังคับ นิติบุคคลนั้นจะต้องดำเนินการยกเลิกวัตถุประสงค์ดังกล่าว โดยยื่นคำขอต่อนายทะเบียนตามกฎหมายที่เกี่ยวกับนิติบุคคลนั้นภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวงดังกล่าวใช้บังคับ เว้นแต่นิติบุคคลนั้นจะเป็นนิติบุคคลที่อาจดำเนินการต่อไปได้ตามวรรคหนึ่ง นิติบุคคลนั้นจะต้องดำเนินการยกเลิกวัตถุประสงค์ดังกล่าว โดยยื่นคำขอต่อนายทะเบียนตามกฎหมายที่เกี่ยวกับนิติบุคคลนั้นอย่างช้าต้องไม่เกินสองปีนับแต่วันที่กฎกระทรวงดังกล่าวใช้บังคับนิติบุคคลผู้ใดฝ่าฝืน จะต้องรับโทษตามมาตรา 22 กล่าวคือ ระวังโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาทและปรับอีกไม่เกินวันละห้าร้อยบาท จนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

7. โทษขัดขวางพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปในสถานที่นิติบุคคลเพื่อยึดอายัดเอกสารหลักฐาน หรือไม่ยอมให้ความร่วมมือเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่สอบถาม

ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตา, พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 มาตรา 12 พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่อาจจะเข้าไปในสถานที่ของนิติบุคคล เมื่อมีเหตุสงสัยว่าจะกระทำความผิดหรือเพื่อยึดอายัดบัญชีเอกสารหลักฐานมาตรวจสอบ หรือเรียกบุคคลมาสอบถาม และให้ถ้อยคำพนักงาน หรือบุคคลที่อยู่ในนิติบุคคล ถ้าขัดขวางไม่ให้ความร่วมมือต่อการกระทำโดยชอบของพนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าว ต้องรับโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับตามนัยมาตรา 23

สำหรับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง หรือหนังสือเรียกของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือไม่ยอมตอบคำถาม เมื่อซักถาม ต้องระวังโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 24

8. โทษไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่

การดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อการเข้าไปในสถานที่เพื่อตรวจสอบ ยึดอายัด บัญชี เอกสารหลักฐาน หรือสิ่งอื่นใดในสถานที่ของนิติบุคคลนั้น บุคคลผู้เกี่ยวข้องกับสถานที่นั้น จะต้องอำนวยความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ตามสมควร ตามพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 ตามมาตรา 13 ผู้ใดฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษตามมาตรา 25 กล่าวคือปรับไม่เกิน สองพันบาท

9. ความรับผิดชอบของผู้จัดการหรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการจัดการหรือบริหารงานของนิติบุคคลนั้น

ในกรณีที่นิติบุคคลใดฝ่าฝืนมาตรา 5 หรือมาตรา 8 พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 กล่าวคือ นิติบุคคลเป็นนายวงแชร์ หรือจัดการให้มีการเล่นแชร์ หรือสัญญาว่าจะใช้เงิน หรือทรัพย์สินอื่นใดแทนนายวงแชร์ หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์ หรือสมาชิกวงแชร์ นอกจากนิติบุคคลจะต้องได้รับโทษปรับ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 16 หรือมาตรา 18 แล้วแต่กรณีแล้ว ในส่วนบุคคลธรรมดา กรรมการผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบ ในการจัดการ หรือบริหาร ของนิติบุคคลนั้น ยังจะต้องรับโทษทางอาญาด้วย โดยมีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับมาตรา 26 แต่ทั้งนี้ เว้นแต่บุคคลนั้นจะพิสูจน์ได้ว่า ตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นด้วย

3.1.4 ข้อจำกัดของบุคคลธรรมดาตามพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 และบทกำหนดโทษ

พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 ได้บัญญัติข้อจำกัดของบุคคลธรรมดาในการเล่นแชร์ ไว้ในมาตรา 6 ความว่า

“ห้ามมิให้บุคคลธรรมดาเป็นนายวงแชร์ หรือจัดให้มีการเล่นแชร์ที่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (1) เป็นนายวงแชร์หรือจัดให้มีการเล่นแชร์มีจำนวนวงแชร์รวมกันมากกว่าสามวง
- (2) มีสมาชิกวงแชร์รวมกันทุกวงมากกว่าสามสิบคน
- (3) มีทุนกองกลางต่อหนึ่งวงรวมกันทุกวงมีมูลค่ามากกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

(4) นายวงแชร์หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์นั้นได้รับประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่น นอกจากสิทธิที่จะได้รับทุนกองกลางในการเข้าร่วมเล่นแชร์ในงวดหนึ่งงวดใดได้ โดยไม่ต้องเสียดอกเบี้ย เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ให้ถือว่าผู้ที่สัญญาว่าจะใช้เงินหรือทรัพย์สินอื่นใด แทนนายวงแชร์หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์ เป็นนายวงแชร์หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์”

จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติตามมาตรา 6 (1) – (4) เป็นข้อจำกัดสำคัญของบุคคลธรรมดาในการเล่นแชร์ นอกจากนั้นยังมีข้อจำกัดหรือข้อห้ามอื่น ๆ ตามพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ที่เกี่ยวกับบุคคลธรรมดา มีรายละเอียดดังนี้

3.1.4.1 ห้ามจัดให้มีการเล่นแชร์มีจำนวนวงแชร์รวมกันมากกว่า 3 วง

พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 มาตรา 6 (1) ซึ่งกำหนดการห้ามบุคคลธรรมดาเป็นนายวงแชร์หรือจัดให้มีการเล่นแชร์เป็นจำนวนวงแชร์รวมกันมากกว่า 3 วง การห้ามเช่นนี้ก็เพื่อที่จะให้นายวงแชร์หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์สามารถควบคุมหรือดูแลแชร์ได้ เพราะถ้าหากมากกว่า 3 วงแล้ว ก็อาจทำให้เกิดปัญหาด้านการควบคุมดูแล เพราะความมุ่งหมายของกฎหมายว่าด้วยการเล่นแชร์นั้นเป็นที่เห็นได้ชัดว่าไม่ประสงค์จะให้เป็นการเล่นในลักษณะที่เป็นธุรกิจ หรือการค้าหากำไร

ตามบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการห้ามกรณีนี้อาจจำแนกได้เป็น 2 กรณี กล่าวคือ

- (1) ห้ามเป็นนายวงแชร์จำนวนวงแชร์รวมมากกว่า 3 วง
- (2) ห้ามจัดให้มีการเล่นแชร์มีจำนวนวงรวมกันมากกว่า 3 วง

โดยผลของบทกฎหมายดังกล่าวให้นายวงแชร์หรือผู้จัดให้มีการส่งแชร์ทั้งหลายซึ่งเดิมที่สามารถมีวงรวมกันมากกว่า 3 วง ก็เป็นอันว่าจะจัดให้มากกว่า 3 วง ไม่ได้ กล่าวคือ นายวงแชร์หรือผู้จัดให้มีการนำแชร์คนใดคนหนึ่ง สามารถเป็นนายวงแชร์หรือให้มีการเล่นแชร์มีจำนวนวงแชร์รวมกันได้อย่างมากที่สุดเพียง 3 วงเท่านั้น

ตัวอย่าง

นาย ก. เป็นนายวงแชร์ประสงค์จัดให้มีการเล่นแชร์ในระหว่างเพื่อนฝูงที่สนิทคุ้นเคยกัน แต่มีความประสงค์จัดให้มีการเล่นแชร์หรือตนเองเป็นนายวงแชร์ให้มีจำนวนวงแชร์ 5 วง ปัญหามีว่าสามารถกระทำได้หรือไม่ จากหลักกฎหมายดังกล่าวข้างต้นได้มี

การเล่นแชร์หรือมีวงแชร์มากกว่า 3 วง แล้วยอมเป็นการฝ่าฝืนหลักกฎหมายที่ห้ามไม่ให้บุคคลธรรมดาเป็นนายวงแชร์หรือจัดให้มีการเล่นแชร์ร่วมกันมากกว่า 3 วง นาย ก. จัดให้มีการเล่นแชร์ได้เพียง 3 วง เท่านั้น

ถ้าหากนาย ก. ขึ้นจัดให้มีการเล่นแชร์มากกว่า 3 วงแล้ว การกระทำของนาย ก. ย่อมเป็นความผิดมีระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับ 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ตามมาตรา 6 และมาตรา 17 อย่างไรก็ตาม การที่นาย ก. จัดให้มีการเล่นแชร์จำนวนวงแชร์ร่วมกันมากกว่า 3 วง ซึ่งเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายนั้น แต่ไม่อาจอ้างต่อลูกแชร์ทั้งหลายให้พ้นจากความรับผิดชอบต่อลูกวงแชร์ได้ กฎหมายคุ้มครองว่าแก่นายวงแชร์หรือจัดให้มีการเล่นแชร์จะฝ่าฝืนข้อห้ามดังกล่าว ก็ไม่เป็นการกระทบกระเทือนถึงการที่สมาชิกวงแชร์จะฟ้องคดีหรือใช้สิทธิเรียกร้องเอาแก่นายวงแชร์หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์ได้

กฎหมายห้ามนายวงแชร์มีจำนวนวงแชร์มากกว่า 3 วง หรือจัดให้มีการเล่นแชร์มีจำนวนวงแชร์มากกว่า 3 วง แต่ไม่ได้ห้ามให้บุคคลธรรมดาคนใดคนหนึ่งจะเป็นสมาชิกเกินกว่า 3 วง ไม่ได้ ดังนั้น สำหรับการเป็นสมาชิกวงแชร์หรือลูกวงแชร์นั้น บุคคลคนเดียวอาจเป็นลูกวงแชร์ได้มากกว่า 3 วง ความสำคัญอยู่เพียงว่าถ้าเป็นสมาชิกวงแชร์หลายวง จะมีความสามารถจะส่งเงินแชร์รวมเข้าทุกกองกลางประจำงวดได้ทุกวงหรือไม่ ทางปฏิบัติในการเล่นแชร์จริง ๆ ก็มักจะเกิดปัญหาในเรื่องเกี่ยวกับการที่ไม่สามารถส่งแชร์ได้ครบทุกวงหรือส่งไม่ทันกำหนด ทั้งนี้เพราะว่าเล่นได้หลายวง

กฎหมายห้ามเป็นนายวงแชร์หรือจัดให้มีการเล่นแชร์ร่วมกันมากกว่า 3 วง แต่ไม่ได้ห้ามว่านายวงแชร์หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์เป็นสมาชิกในวงแชร์ได้ไม่เกินเท่านั้นเท่านี้ ดังนั้น นายวงแชร์หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์ก็สามารถจะเป็นสมาชิกในวงแชร์ต่าง ๆ ได้มากกว่า 3 วง³

บทกำหนดโทษ

การฝ่าฝืนมาตรการห้ามบุคคลธรรมดาเป็นนายวงแชร์หรือจัดให้มีการเล่นแชร์มีจำนวนวงแชร์มากกว่า 3 วง ตามมาตรา 6 (1) นั้น มีบทกำหนดโทษไว้ในมาตรา 17 กล่าวคือ ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

³ พลประสิทธิ์ ฤทธิรักษา, ข้อคิดในเชิงกฎหมายแก่ผู้ระดมทุนโดยการเล่นแชร์, จุฬาลงกรณ์วารสาร, 12,48 (กรกฎาคม - กันยายน 2543), 8 .

3.1.4.2 ห้ามจำนวนสมาชิกวงแชร์รวมกันทุกวงมากกว่า 30 คน

พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 มาตรา 6 (2) ได้กำหนดการห้ามมิให้บุคคลธรรมดาเป็นนายวงแชร์ซึ่งมีสมาชิกรวมกันทุกวงมากกว่า 30 คน โดยมีเหตุผลเช่นเดียวกับประการแรก แต่กรณีนี้เป็นการดูจากจำนวนสมาชิกวงแชร์โดยไม่ได้พิจารณาว่าจะมีกี่วง เพราะกรณีจะมีที่วงนั้นย่อมเป็นไปตามประการที่หนึ่ง ดังนั้น กรณีเป็นการดูจำนวนสมาชิกวงแชร์ เช่นอาจวงเดียว หรือรวมกัน 2 วง หรือรวมกัน 3 วง ก็ตาม ซึ่งรวมกันแล้วก็จะมีจำนวนสมาชิกเกินกว่า 30 คนไม่ได้

ตัวอย่าง

ก. ประสงค์จะจัดให้มีการเล่นแชร์โดยรวมสมาชิกได้ 40 คน จึงตั้งวงแชร์ขึ้น ดังนี้ ก. จะจัดให้มีการเล่นแชร์ตามจำนวนดังกล่าวนี้ได้หรือไม่ ดังนี้จะเห็นได้ว่าจำนวนสมาชิกวงแชร์นั้น แม้จะมีวงเดียวแต่ก็มีจำนวนสมาชิกรวมกันเกิน 30 คน จึงต้องห้ามไม่ให้ ก. จัดให้มีการเล่นแชร์ที่มีจำนวนสมาชิกเกินกว่า 30 คน หรือกรณีจัดให้มีจำนวนวงแชร์เกิน 3 วง วงหนึ่ง 16 วงหนึ่ง 15 ดังนี้ ย่อมต้องห้ามเช่นกัน เพราะจำนวนสมาชิก 2 วง นี้รวมกันแล้วเกิน 30 คน

พึงสังเกตด้วยว่ากฎหมายเพิ่งถึงจำนวนสมาชิกโดยระบุว่าเป็นจำนวนคน กล่าวคือ นับเป็นรายบุคคลไป แต่มิได้ระบุนับว่ามีสมาชิกรวมกันกี่วง ดังนั้น สมาชิกคนหนึ่งอาจจะเล่นแชร์ได้หลายมือในวงเดียวกันนั้น ถ้านับจำนวนมือคนเล่นวงแชร์วงหนึ่งอาจมีจำนวนเกินกว่า 30 มือซึ่งเกินจำนวนก็ได้ หรือรวมกัน 3 วง มีจำนวนมากกว่า 30 มือก็ได้ แต่ตัวคนต้องไม่เกิน 30 คน ซึ่งพิจารณาถึงความสามารถของสมาชิกวงแชร์ที่ส่งงวดแล้วอาจมีปัญหาได้ เพราะเป็นงวดแรก ๆ อาจจะมีความสามารถส่งได้ แต่ต่อไปภายหลังจากประมูลได้แล้ว ซึ่งสมาชิกจะต้องมีภาระที่จะส่งเงินแชร์รวมทั้งผลประโยชน์ที่ตนเสนอให้ด้วย ก็อาจจะมีปัญหาไม่สามารถส่งแชร์ได้ต้องงวด ทำให้วงแชร์เกิดการปั่นป่วนหรือกระทบกระเทือนได้⁴

⁴ พลประสิทธิ์ ฤทธิรักษา , ข้อคิดในเชิงกฎหมายแก่ผู้ระดมทุนโดยการเล่นแชร์ , หน้า 9.

บทกำหนดโทษ

การฝ่าฝืนตามมาตรา 6 (2) มีบทกำหนดโทษไว้ในมาตรา 17 กล่าวคือผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ มีข้อสังเกตว่า การห้ามบุคคลธรรมดาตามมาตราที่สองนี้ ข้อสำคัญประการหนึ่งคือ บุคคลธรรมดาที่เป็นนายวงแชร์ หรือเป็นผู้จัดให้มีการเล่นแชร์นั้น จะต้องเป็นบุคคลเดียวกันกับบุคคลที่เรียกรับจำนวนสมาชิกวงแชร์เกินกว่า 30 คน ลักษณะการดำเนินการของบุคคลธรรมดาเช่นนี้ เท่ากับเป็นตัวการกระทำความผิดตามนัย มาตรา 83 ประมวลกฎหมายอาญา แต่หากพฤติกรรมของบุคคลธรรมดานั้น มีลักษณะของการใช้บังคับขู่เข็ญ จ้างวานหรือยุยงส่งเสริม หรือด้วยวิธีการอื่นใดเพื่อให้บุคคลอื่นกระทำความผิดนั้น แม้ตามพฤติกรรมจะไม่เข้าลักษณะเป็นตัวการกระทำความผิดเป็นนายวงแชร์หรือกระทำการจัดให้มีการเล่นแชร์ บุคคลธรรมดาผู้นั้นก็อาจต้องรับโทษในฐานะผู้ใช้ให้ผู้อื่นกระทำความผิดตามนัยมาตรา 84 ประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการผู้กระทำความผิดได้เช่นกัน กล่าวได้ว่า หลักทั่วไปเกี่ยวกับตัวการก่อกวน ผู้ใช้ก่อกวน ผู้สนับสนุนก่อกวน การกระทำความผิดโดยเจตนาที่ดีการพยายามกระทำความผิดที่ดี ยังนำมาใช้ปรับแก้กรณีโทษทางอาญาที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 ด้วย

3.1.4.3 จำกัดเงินทุนกองกลางรวมทุกวงไม่เกิน 300,000 บาท

พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 มาตรา 6 (3) กฎหมายห้ามมิให้บุคคลธรรมดาเป็นนายวงแชร์หรือจัดให้มีการเล่นแชร์ที่มีทุนกองกลางต่อหนึ่งวงรวมกันเป็นมูลค่ามากกว่าที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ซึ่งปัจจุบันได้มีกฎกระทรวงการคลังกำหนดทุนกองกลางไว้ว่า ให้กำหนดทุนกองกลางที่ห้ามมิให้บุคคลธรรมดาเป็นนายวงแชร์หรือจัดให้มีการเล่นแชร์ต่อหนึ่งวงรวมกันทุกวงเป็นมูลค่ามากกว่าสามแสนบาท

เหตุที่กฎหมายบัญญัติไว้เช่นนี้ ก็เพื่อที่จะคุ้มครองผู้เล่นแชร์ว่าจะไม่มีการหลอกลวงหรือแสดงว่าได้รับผลประโยชน์มาก หรือดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งที่จะทำให้มีทุนกองกลางมากเกินไป เพราะการเล่นแชร์ตามกฎหมายว่าด้วยการเล่นแชร์นั้นมีความมุ่งหมายจะให้เล่นแชร์กันในบรรดาเพื่อนสนิทมิตรสหายกันเท่านั้น มิได้มุ่งหวังเป็นการเล่นแชร์กันในทางธุรกิจ ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดว่าทุนกองกลางที่มีต้องไม่มีจำนวนมากเกินไปนั่นเอง⁵

⁵ พลประสิทธิ์ ฤทธิรักษา, ข้อคิดในเชิงกฎหมายแก่ผู้ระดมทุนโดยการเล่นแชร์, หน้า 10.

บทกำหนดโทษ

การฝ่าฝืนมาตรการจำกัดทุนกองกลางแชร์ต่อหนึ่งงวดรวมกัน
ทุกวงมีมูลค่ามากกว่าสามแสนบาทตามมาตรา 6 (3) นั้น มีบทกำหนดโทษไว้ในมาตรา 17
กล่าวคือ ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทหรือ
ทั้งจำทั้งปรับ

**3.1.4.4 ห้ามนายวงแชร์ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่น นอกจาก
สิทธิที่จะได้รับทุนกองกลางในการเข้าร่วมเล่นแชร์งวดใดงวดหนึ่งโดยไม่ต้องเสีย
ดอกเบีย**

พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 มาตรา 6 (4) เป็นมาตรการ
ห้ามนายวงแชร์หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์นั้นได้รับประโยชน์อย่างอื่น นอกจากสิทธิที่จะได้รับ
เงินทุนกองกลางในการเข้าร่วมเล่นแชร์งวดหนึ่งงวดใดโดยไม่ต้องเสียดอกเบีย

เหตุผลเนื่องจาก นายวงแชร์นั้น คือ ตัวกลางผู้จัดให้มีการเล่นแชร์ นาย
วงแชร์เป็นผู้จัดรวบรวมเงินทุนกองกลาง นายวงเป็นผู้จัดการประมวลหรือจับสลากแชร์ เพื่อหาผู้
ได้รับประโยชน์จากเงินทุนกองกลาง หน้าที่สำคัญดังกล่าว จึงสมควรที่นายวงแชร์จะได้รับ
ประโยชน์ตอบแทนจากการจัดดำเนินการ ดังนั้น ในมาตรา 6(4) จึงกำหนดให้สิทธิตอบแทน
นายวงแชร์ว่า ให้ได้รับประโยชน์ให้เงินทุนกองกลางแชร์งวดใดงวดหนึ่งโดยไม่ต้องเสียดอก
แชร์แก่สมาชิกวงแชร์ผู้อื่น

ทางปฏิบัติแม้กฎหมายจะเปิดช่องให้เอาประโยชน์จากวงใดงวดหนึ่งก็
ตาม แต่นายวงแชร์ก็จะเลือกและตกลงเอาผลประโยชน์เสียแต่งวดแชร์งวดแรก การที่
ต้องห้ามนายวงแชร์หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์เรียกร้องประโยชน์อื่นได้อีก ก็เพื่อป้องกันการเอา
รัดเอาเปรียบและป้องกันการใช้วิธีการแชร์ ไปเพื่อการระดมเงินทุนนอกระบบ เพราะเหตุที่วง
แชร์อาจจะให้ผลประโยชน์ตอบแทนแก่นายวงแชร์มากขึ้น แต่ก็อยู่ภายใต้เงื่อนไขพิเศษว่า
นายวงแชร์จะต้องจัดสรรผลประโยชน์ตอบแทนแก่ลูกวงแชร์เพิ่มขึ้น โดยให้ดอกเบียเป็นพิเศษ
เพิ่มจากดอกแชร์ การเพิ่มดอกเบียเป็นพิเศษ จะนำไปสู่การนำเงินกองทุนแชร์ไปใช้หากำไร
ต่อธุรกิจนอกระบบหรือธุรกิจนอกกฎหมายได้

บทกำหนดโทษ

การฝ่าฝืนมาตรการห้ามนายวงแชร์หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์ ได้รับประโยชน์อย่างอื่นนอกจากสิทธิที่จะได้รับเงินทุนกองกลางในการเข้าร่วมเล่นแชร์งวดหนึ่งงวดใดโดยไม่ต้องเสียดอกเบี้ยตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 6(4) มีบทกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนไว้ใน มาตรา 17 เช่นเดียวกัน กล่าวคือ ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ข้อสังเกต

มีข้อสังเกตเกี่ยวกับ มาตรการทั้ง 4 ประการดังกล่าวว่า ก่อนที่พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 จะมีผลบังคับใช้คือวันที่ 25 กรกฎาคม 2534 นั้น มีบุคคลธรรมดาที่เป็นนายวงแชร์หรือจัดให้มีการเล่นแชร์กระทำการละเมิดข้อห้ามทั้งสี่ประการดังกล่าวนี้อยู่ก่อนแล้ว ดังนั้น มาตรา 27 วรรคหนึ่งจึงกำหนดให้บุคคลธรรมดาที่กระทำการ ตามลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 6 อยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ อาจดำเนินกิจการ ดังกล่าวเฉพาะวงแชร์ที่ยังค้างอยู่ต่อไปได้จนกว่าจะเสร็จ แต่ต้องไม่เกินสองปี นับแต่วันที่ พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ อย่างไรก็ตาม การกระทำอันมีลักษณะเป็นการเล่นแชร์ อาจเกิดขึ้น ภายหลังได้ถ้า กฎกระทรวงออกมากำหนดให้ลักษณะการลงทุนใดลักษณะหนึ่งถือว่าการ เล่นแชร์ ในกรณีที่มีกฎกระทรวงออกตามมาตรา 4 เช่นนี้ มาตรา 11 พระราชบัญญัติการเล่น แชร์ พ.ศ. 2534 กำหนดผ่อนผันว่าในกรณีที่มีกฎกระทรวงซึ่งออกตามมาตรา 4 กำหนด ให้ การรวมทุนในลักษณะอันเป็นการเล่นแชร์ตามพระราชบัญญัตินี้ และการเล่นแชร์ดังกล่าวมี ลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 6 ผู้ที่เป็นนายวงแชร์ซึ่งจัดให้มีการเล่นแชร์นั้นอยู่แล้ว ในวันที่ กฎกระทรวงดังกล่าวใช้บังคับ อาจดำเนินกิจการดังกล่าวเฉพาะวงแชร์ที่ยังค้างอยู่ต่อไปได้ จนกว่าจะเสร็จแต่ต้องไม่เกินสองปี นับแต่วันที่กฎกระทรวงดังกล่าวใช้บังคับ

3.1.4.5 มาตรการป้องกันการหลีกเลียงและพฤติกรรมที่เป็นนายวงแชร์ หรือจัดให้มีการเล่นแชร์

โดยเหตุที่พฤติกรรมการประกอบการทางการเงิน ผู้ทุจริตต่างคิดหา วิธีการต่าง ๆ เพื่อหลีกเลียงข้อห้ามของกฎหมายว่าด้วยการเล่นแชร์เพื่อให้ไม่อยู่ในข่ายบังคับ ของกฎหมาย ดังนั้น พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ฯ จึงมีมาตรการป้องกันการหลีกเลียงไว้ตาม มาตรา 6 วรรคท้าย กล่าวคือ เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ให้ถือว่าผู้ที่สัญญาว่าจะใช้เงินหรือ ทรัพย์สินอื่นใดแทนนายวงแชร์ หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์ เป็นนายวงแชร์หรือผู้จัดให้มีการ เล่นแชร์ด้วย

กรณีที่ว่าบุคคลใดเป็นนายวงแชร์หรือจัดให้มีการเล่นแชร์ได้แก่การกระทำที่เกิดขึ้นสองลักษณะดังนี้

1. ผู้ที่สัญญาว่าจะใช้เงินหรือทรัพย์สินอื่นใดแทนนายวงแชร์ หรือ
2. ผู้ที่สัญญาว่าจะใช้เงินหรือทรัพย์สินอื่นใดแทนผู้จัดให้มีการเล่นแชร์

ทั้งสองลักษณะคือการบัญญัติถึง การกระทำไว้โดยชัดแจ้งหากว่ามีพฤติกรรมเข้าลักษณะดังกล่าว ถือว่าเป็นการเล่นแชร์มีความผิดทางอาญา การบัญญัติเช่นนี้ก็เพื่อความประสงค์จะให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษฐานที่เป็นตัวการ หากมิได้บัญญัติไว้แล้ว อาจจะต้องนำหลักทั่วไปในประมวลกฎหมายอาญามาปรับแก่กรณี บางครั้งพฤติกรรมเป็นได้เพียงผู้สนับสนุนให้มีการเล่นแชร์ ปัญหาอาจเกิดขึ้นได้ว่าจะต้องรับโทษหรือไม่และถ้าหากจะต้องรับโทษแล้ว จะต้องรับโทษหนักมากเพียงใด การบัญญัติกฎหมายไว้ชัดแจ้งจึงเป็นการดีแล้วยังป้องกันการหลบเลี่ยงกฎหมายอีกด้วย

บทกำหนดโทษ

การหลบเลี่ยงหรือมีพฤติกรรม ตามมาตรา 6 วรรคท้าย มีบทกำหนดโทษไว้ในมาตรา 17 กล่าวคือ ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

3.1.4.6 ห้ามโฆษณาชักชวนให้ประชาชนร่วมเล่นแชร์

มาตรการที่บัญญัตินี้เพื่อให้เป็นผลในทางปฏิบัติ ทั้งยังป้องกันประชาชนหลงผิด ดังนั้น จึงมีมาตรการห้ามโฆษณาชักชวนให้ประชาชนทั่วไปเข้าร่วมเล่นแชร์ การห้ามโฆษณาตามมาตรา 9 พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาชักชวน ดังนั้น จึงหมายถึงทุก ๆ คนที่กระทำการโฆษณาชักชวน ไม่จำกัดว่า บุคคลนั้นจะเป็นนายวงแชร์ สมาชิกวงแชร์ หรือบุคคลภายนอกวงแชร์ก็ตาม

การโฆษณามีความหมายทั่วไปหมายถึง การเผยแพร่หนังสือออกไปยังสาธารณะ การป่าวร้อง การป่าวประกาศ การแจ้งให้รู้ เช่น การโฆษณาทางวิทยุ หรือสื่ออื่น ๆ อันได้แก่ อินเทอร์เน็ตในระบบคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

ส่วนการชักชวน คือ การเผยแพร่ความคิดเห็น เสนอแนะความคิดเห็นชวนให้บุคคลเชื่อถือ และคล้อยตามความคิดเห็นการชักชวนอาจกระทำโดยตรงด้วยปากต่อปาก หรือใช้สื่ออื่น ๆ เพื่อให้ข้อความแนวคิดข้อมูลข่าวสารเผยแพร่ไปยังบุคคลอื่นก็ได้

ถ้าหากการโฆษณาและการชี้ชวนมีความมุ่งประสงค์ให้ประชาชนเข้าร่วมเล่นแชร์การกระทำเช่นนั้นเป็นความผิด ความประสงค์หรือเป้าหมายที่กฎหมายต้องการคือ การโฆษณาและการชี้ชวนต่อประชาชนทั่วไป มิใช่กลุ่มบุคคลหรือคณะบุคคล ถึงแม้กลุ่มและคณะนั้นจะมีจำนวนมากเพียงใดการกระทำก็ยังไม่เข้าข่ายเป็นความผิด

บทกำหนดโทษ

การฝ่าฝืนข้อห้ามการโฆษณาชี้ชวนตามมาตรา 9 มีบทกำหนดโทษไว้ในมาตรา 19 กล่าวคือ ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

3.1.4.7 ห้ามใช้ชื่อในทางธุรกิจที่มีคำว่า “แชร์”

การห้ามตามมาตรา 9 นั้นคือ การห้ามโฆษณาเป็นมาตรการป้องกันการเล่นแชร์ การห้ามใช้ชื่อ “แชร์” ในทางธุรกิจก็เป็นอีกทางหนึ่งที่จะป้องกันความสับสนที่อาจเกิดขึ้นได้ข้อห้ามดังกล่าว มาตรา 10 พระราชบัญญัติการเล่นแชร์บัญญัติ “ห้ามมิให้ผู้ใดใช้ชื่อหรือคำแสดงชื่อในธุรกิจที่มีคำว่า “แชร์” หรือคำอื่นใดที่มีความหมายเช่นเดียวกันและรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ในกรณีที่มีประกาศของรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ใช้ชื่อหรือคำแสดงชื่อในธุรกิจ ที่มีคำตามที่รัฐมนตรีประกาศอยู่แล้ว ในวันที่ประกาศดังกล่าวใช้บังคับ ให้ใช้ชื่อหรือคำแสดงชื่อต่างๆ ต่อไปได้ไม่เกิน 180 วัน นับแต่วันที่ประกาศดังกล่าวใช้บังคับ เว้นแต่ผู้ที่ยังดำเนินการต่อไปได้ตาม พระราชบัญญัตินี้

บทกำหนดโทษ

การฝ่าฝืนข้อห้ามการใช้ชื่อแสดงในทางธุรกิจมีคำว่าแชร์ ตามมาตรา 10 มีบทกำหนดโทษไว้ในมาตรา 20 กล่าวคือ ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาทและปรับอีกไม่เกินวันละห้าร้อยบาท ตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่

3.1.4.8 การกำหนดให้การรวมทุนในลักษณะอื่นเป็นการเล่นแชร์

มาตรา 4 นิยามการเล่นแชร์ไว้แล้ว แต่ความหมายดังกล่าวอาจไม่ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 ได้ เพราะเหตุที่ความเจริญก้าวหน้าทางธุรกิจและการประกอบธุรกรรมทางการเงินพัฒนาวิธีการต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา

ดังนั้น ส่วนท้ายของนियามการเล่นแชร์จึงกำหนดเพื่ออนาคตว่า ต่อไปถ้ามีกฎกระทรวงออกมา กำหนดให้การรวมทุนลักษณะอื่นเป็นการเล่นแชร์แล้ว การรวมทุนในลักษณะอื่นนั้น ก็ย่อมอยู่ในบังคับของพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 ด้วย

ในปัจจุบันยังไม่มีกฎกระทรวงตราออกมาบังคับ แต่หากว่าเมื่อใดก็ตาม มีกฎกระทรวงตราออกมาบังคับใช้ กฎกระทรวงอาจกระทบต่อบุคคลซึ่งจัดให้มีการเล่นแชร์ตาม ลักษณะเช่นที่กฎกระทรวงกำหนดได้

เพื่อแก้ไขข้อขัดข้องที่อาจเกิดมาตรา 11 จึงกำหนดให้การรวมทุน ลักษณะเช่นนั้นคงกระทำต่อไป แต่ต้องไม่เกินสองปี นับแต่วันที่กฎกระทรวงบังคับใช้สาระแห่ง มาตรการนี้จึงมีกำหนดเป็นกฎเกณฑ์ได้ดังต่อไปนี้

1. มีกฎกระทรวงกำหนดให้การรวมทุนในลักษณะอื่นเป็นการเล่นแชร์
2. การเล่นแชร์ตามลักษณะที่กฎกระทรวงกำหนดห้ามไว้ นั้นให้บุคคล ธรรมดาที่เป็นนายวงแชร์หรือจัดให้มีการเล่นแชร์อยู่แล้ว ในวันที่กฎกระทรวงใช้บังคับคงดำเนิน กิจการเฉพาะวงแชร์ที่ยังค้างอยู่ต่อไปจนกว่าจะเสร็จ แต่ต้องไม่เกินสองปี นับแต่วันที่ กฎกระทรวงดังกล่าวใช้บังคับตามพระราชบัญญัติ บุคคลธรรมดา นั้นย่อมได้รับการผ่อนผัน โดยนัยมาตรา 11 ให้ผู้ที่เป็นนายวงแชร์หรือจัดให้มีการเล่นแชร์นั้นอยู่แล้วในวันที่กฎกระทรวง ใช้บังคับอาจดำเนินการดังกล่าวเฉพาะวงแชร์ที่ยังค้างอยู่ต่อไปได้จนกว่าจะเสร็จ แต่ต้องไม่เกิน สองปีนับแต่วันที่กฎกระทรวงใช้บังคับ

บทกำหนดโทษ

การฝ่าฝืนข้อห้ามการรวมทุนลักษณะอื่นเป็นการเล่นแชร์ที่มี ลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายกระทรวงกำหนดตามมาตรา 4 ประกอบ มาตรา 6 มาตรา 11 นั้น มีบทกำหนดโทษไว้ในมาตรา 17 กล่าวคือ ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

3.1.4.9 มาตรการผ่อนผันบุคคลธรรมดาจัดให้มีการเล่นแชร์

พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 มีโทษทางอาญากำหนดไว้ สำหรับผู้กระทำความผิดการบัญญัติต่อกฎหมายจึงต้องยึดถือหลักการทั่วไป ที่ห้ามมิให้ลงโทษ แก่ผู้กระทำความผิดอันเป็นความผิดอยู่ก่อนที่พระราชบัญญัติมีผลใช้บังคับ ดังนั้น มาตรา 29 จึงกำหนดให้ผู้ซึ่งใช้ชื่อหรือแสดงชื่อในธุรกิจที่มีคำว่า "แชร์" อยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้ บังคับใช้ชื่อหรือคำแสดงชื่อดังกล่าวต่อไปได้ไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่

พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หรือกรณีที่บุคคลธรรมดาดำเนินกิจการแชร์ที่ยังคงค้างอยู่ต่อไปจนเสร็จตามมาตรา 27 วรรคแรกโดยจะต้องดำเนินการต่อไปได้ไม่เกินสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติใช้บังคับ การใช้ชื่อ “แชร์” ในทางธุรกิจก็สามารถขยายเวลาใช้ต่อไปยาวเท่ากับ การดำเนินกิจการของวงแชร์ที่ค้างอยู่ต่อไปนั้น

สำหรับบุคคลธรรมดาที่ยังเป็นนายวงแชร์ หรือจัดให้มีการเล่นแชร์อยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และการเล่นแชร์มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 6 นายวงแชร์ หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์ก็ชอบที่จะใช้สิทธิที่มาตรา 27 ผ่อนผันให้โดยการจัดเล่นแชร์วงที่ค้างต่อไปจนกว่าจะสิ้นสุดแต่ต้องไม่เกินสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับคือนับแต่วันที่ 25 กรกฎาคม 2534 เป็นต้นไปแต่ไม่เกิน 2 ปี

กรณีผ่อนผันแก่บุคคลธรรมดาอาจเกิดขึ้นได้ถ้ามีกฎกระทรวงซึ่งออกตามมาตรา 4 กำหนดให้การรวมทุนในลักษณะอื่นเป็นการเล่นแชร์ตามพระราชบัญญัตินี้ บุคคลธรรมดานั้นย่อมได้รับการผ่อนผันโดยนัยมาตรา 11 ให้ผู้ที่เป็มนายวงแชร์หรือจัดให้มีการเล่นแชร์นั้นอยู่แล้วในวันที่กฎกระทรวงใช้บังคับ อาจดำเนินการดังกล่าวเฉพาะวงแชร์ที่ยังค้างอยู่ต่อไปได้จนกว่าจะเสร็จ แต่ต้องไม่เกินสองปีนับแต่วันที่กฎกระทรวงใช้บังคับ

บทกำหนดโทษ

การผ่อนผันเป็นเหตุให้ผู้กระทำความผิดไม่ต้องรับโทษ ถ้ากระทำการไปตามกฎเกณฑ์ที่กฎหมายผ่อนผันให้ไว้ แต่ถ้าพ้นกำหนดระยะเวลาผ่อนผันแล้ว บุคคลนั้นยังคงดำเนินการเล่นแชร์ลักษณะที่เป็นความผิดเช่นเดิมต่อไปอีกแล้ว เช่นนี้การกระทำต่อไปนี้เป็นความผิด กล่าวคือ ถ้าเป็นนายวงแชร์หรือจัดให้มีการเล่นแชร์ คือการฝ่าฝืนข้อห้ามตามมาตรา 6 ต้องระวางโทษตามมาตรา 17 จำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทหรือจำทั้งจำทั้งปรับ แต่ถ้านายวงแชร์หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์ฝ่าฝืนใช้ชื่อในทางธุรกิจที่มีคำว่า “แชร์” พ้นกำหนดเวลาผ่อนผันตามมาตรา 29 หรือมาตรา 29 ประกอบมาตรา 27 แล้วแต่กรณีผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษตามมาตรา 20 คือ ระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาทและปรับอีกวันละห้าร้อยบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่⁶

⁶ พิชัย นิลทองคำ, แนวคิดหลัก วิธีปฏิบัติและปัญหาดำเนินคดีแพ่ง – อาญา แชร์ เปียหวาย, หน้า 211-218.

3.1.5 อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่

วัตถุประสงค์ส่วนใหญ่ก็คงเป็นการควบคุมการเล่นแชร์ที่ดำเนินการเป็นธุรกิจ โดยมีนายวงแชร์ หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์ตามเงื่อนไขที่กฎหมายห้ามไว้นั่นเอง ส่วนการเล่นแชร์ที่ดำเนินกันมาแต่เดิม ซึ่งเล่นกันในหมู่พวกพ้องหรือญาติพี่น้อง กฎหมายไม่ประสงค์เข้าควบคุมเพราะเป็นวิธีการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันประมุขรับเงินกองทุนไปใช้จ่าย เพื่อบรรเทาความเดือนร้อนของตน

การควบคุมนี้กฎหมายให้มีพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อการนี้โดยเฉพาะ ซึ่งมาตรา 4 คือ ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ 2534 รัฐมนตรีในที่นี้ก็คือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยร่วมกัน

ตามมาตรา 14 ในการปฏิบัติหน้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลซึ่งเกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

บทบัญญัติในมาตรา 14 เป็นไปตามกฎกระทรวงการคลัง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2534) ลงวันที่ 23 สิงหาคม 2534 กำหนดรูปแบบของบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ไว้แล้ว

มาตรา 15 ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

เหตุที่กำหนดไว้เช่นนี้ก็เพื่อให้การกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่ชอบหรือไม่ด้วยหน้าที่ตามกฎหมายอาญาถ้ากระทำชอบด้วยหน้าที่ แล้วมีผู้ใดขัดขืนก็就会有ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา หรือหากพนักงานเจ้าหน้าที่ใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ผิด ทุจริตหรือมิชอบด้วยประการอื่นใด พนักงานเจ้าหน้าที่ก็就会有ความผิดตามที่ระบุไว้ในประมวลกฎหมายอาญา

ส่วนอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าว มีกำหนดไว้ในมาตรา 12 และ 13 ดังนี้

- มาตรา 12 ในการปฏิบัติหน้าที่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดังต่อไปนี้
- (1) เข้าไปในสถานที่ใดที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของสถานที่นั้นเพื่อตรวจสอบได้
  - (2) ยึดหรืออายัดบัญชี เอกสาร หลักฐาน หรือสิ่งอื่นใดที่เกี่ยวข้องหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบหรือดำเนินคดี
  - (3) มีหนังสือสอบถามเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือสั่งให้ส่งบัญชีเอกสาร หลักฐานหรือสิ่งอื่นใดที่จำเป็นมาประกอบการพิจารณาได้ ทั้งนี้ โดยให้เวลาบุคคลนั้นตามสมควร

พนักงานเจ้าหน้าที่ที่รัฐมนตรีแต่งตั้งในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการเล่นแชร์ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กฎหมายจึงใช้ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ดังนี้

1. ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานที่มีอำนาจเข้าไปในสถานที่ใดในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกหรือเวลาทำการของที่นั้น เช่น ประกอบธุรกิจในเวลากลางคืนก็สามารถเข้าไปในสถานที่นั้นในเวลากลางคืนได้ แต่ต้องมีเหตุอันควรสงสัยว่าได้มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการเล่นแชร์ และการเข้าไปก็เพื่อการตรวจสอบเกี่ยวกับการเล่นแชร์
2. ยึดหรืออายัด บัญชี เอกสาร หลักฐาน หรือสิ่งอื่นใดที่เกี่ยวข้องหรือมีเหตุอันควรสงสัยกระทำความผิดตามกฎหมายนี้ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบหรือดำเนินคดี การยึดหรืออายัดเอกสาร หลักฐาน หรือสิ่งอื่นใด ต้องเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าได้กระทำความผิด ตามพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบหรือดำเนินคดี
3. พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ มีหนังสือสอบถาม หรือมีหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำสั่งให้ส่งบัญชี เอกสาร หรือสิ่งอื่นใดที่เห็นว่ามีอำนาจจำเป็น เพื่อใช้ในการตรวจสอบหรือคดีเกี่ยวกับความผิดตามกฎหมาย การสั่งให้ส่ง บัญชี เอกสาร หรือสิ่งอื่นใดต้องให้เวลาล่วงหน้าเห็นสมควร เช่น ให้เวลาล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 7 วันหรือ 15 วัน แล้วแต่ระยะทาง และปริมาณของเอกสารหรือสิ่งของ ที่ต้องส่งมอบ

สังเกตว่าการปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 12 นี้ เป็นการรวบรวมพยานหลักฐานชั้นต้นเกี่ยวกับกรณีสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 ถ้าได้พยานหลักฐานพอเชื่อได้ว่ามีการกระทำความผิดจริงก็จะต้องส่งเรื่องราวและพยานหลักฐานที่ได้มาให้พนักงานสอบสวนท้องที่เพื่อดำเนินการสอบสวนอย่างคดีอาญาทั่วไป พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายนี้ไม่มีอำนาจสอบสวน

ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 12 เช่น การเข้าไปในสถานที่ใดๆ เพื่อทำการตรวจสอบหรือการยึดอายัด บัญชี เอกสาร หลักฐาน หรือการมีหนังสือสอบถามหรือหนังสือเรียกผู้ที่เกี่ยวข้องต้องอำนวยความสะดวกตามสมควร (มาตรา 13)

มาตรา 13 ในการปฏิบัติหน้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 12 ให้บุคคลซึ่งเกี่ยวข้องกับอำนวยความสะดวกตามสมควร

หมายความว่า ถ้าบุคคลที่เกี่ยวข้องไม่อำนวยความสะดวก ก็จะมีคามผิดตามพระราชบัญญัตินี้ มาตรา 25 นอกจากนั้น ถ้าการไม่อำนวยความสะดวกถึงขนาดต่อสู้หรือขัดขวางเจ้าพนักงาน ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาตามมาตรา 15 ก็อาจมีความผิดฐานต่อสู้หรือขัดขวางเจ้าพนักงานในการปฏิบัติหน้าที่ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 138 อีกกระทงหนึ่ง⁷

3.2 สิทธิและหน้าที่ของนายวงแชร์

นายวงแชร์เป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการเล่นแชร์เปียฮวย เนื่องจากเป็นผู้ที่ก่อตั้งวงแชร์และดำเนินการทั้งหลายอันจำเป็นสำหรับการเล่นแชร์ ตั้งแต่งวดแรกของการเล่นแชร์ จนถึงงวดสุดท้ายของการเล่นแชร์ และการเล่นแชร์จะดำเนินไปได้ด้วยดี หรือมีปัญหาที่ทำให้ต้องล้มเลิกก่อนสิ้นกำหนดระยะเวลาการเล่นแชร์ก็เพราะความสามารถและคุณสมบัติในเรื่องความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบของนายวงแชร์เป็นสำคัญ

3.2.1 สิทธิของนายวงแชร์

ก. สิทธิได้รับทุนกองกลางในงวดแรกของวงแชร์

นายวงแชร์มีสิทธิได้รับทุนกองกลางซึ่งตามปกติก็คือ เงินกองกลางในงวดแรกของวงแชร์ที่ตนทำหน้าที่นายวงแชร์จากลูกวงแชร์ทุกคนเท่ากับจำนวนมูลค่าหุ้นแชร์ของลูกวงแชร์ที่ลงไว้ในวงแชร์นั้น โดยที่ไม่ต้องให้ผลประโยชน์ใด ๆ กับลูกวงแชร์ เช่น ไม่ต้องแข่งขันกันโดยการประมูลให้ดอกเบี้ยยหรือไม่ต้องดำเนินการอื่นใดเพื่อให้ได้ทุนกองกลาง เช่น จับสลาก ไม่ว่าจะเป็นในวงแชร์ประเภทใด แชร์ดอกหัก แชร์ดอกตาม แชร์ดอกกลับ แชร์ไม่มีดอกเบี้ยยและแชร์เท่าทวีคูณ เพราะนายวงแชร์มีหน้าที่รับผิดชอบบริหารวงแชร์ให้ดำเนินไปด้วยดีจนครบระยะเวลาของการเล่นแชร์ในวงแชร์นั้น ๆ เช่น คัดเลือกผู้ที่จะเป็นลูกวงแชร์โดย

⁷ สมพร พรหมพิตร , หลักกฎหมายพระราชกำหนดการกั๊ยมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 และพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 , หน้า 33-35.

ชักชวนผู้ที่ตนเห็นว่ามีความน่าเชื่อถือและรับผิดชอบ และรวบรวมค่าแชร์จากสมาชิกวงแชร์ในแต่ละงวดของการเล่นแชร์ เพื่อมอบให้แก่ผู้มีสิทธิได้รับทุนกองกลางในแต่ละงวด หลังจากที่ทำการสรรหาผู้มีสิทธิได้รับทุนกองกลางแล้ว และมีความรับผิดชอบที่ต้องออกค่าแชร์ทดรองแทนลูกวงแชร์คนใดที่ไม่ชำระค่าแชร์ ให้แก่ลูกวงแชร์ที่มีสิทธิได้รับทุนกองกลางในงวดที่มีปัญหานั้น

ข. สิทธิได้รับค่าแชร์ทดรองคืนจากลูกวงแชร์ที่บิดพลิ้วไม่ชำระค่าแชร์

นายวงแชร์ที่มีสิทธิได้รับค่าแชร์คืนจากลูกวงแชร์ผู้ที่ไม่ออกทดรองค่าแชร์ในงวดใด ๆ ไปให้กับลูกวงแชร์ที่มีสิทธิได้รับทุนกองกลางก่อน ในกรณีที่ลูกวงแชร์คนนั้นไม่ยอมชำระค่าแชร์ในงวดใด ๆ ไม่ว่าจะได้รับเงินกองกลางไปแล้วหรือไม่เนื่องจากนายวงแชร์มีลักษณะคล้ายกับผู้ค้ำประกันลูกวงแชร์ เมื่อชำระค่าแชร์ไปแทนแล้วก็มีสิทธิเรียกค่าแชร์ส่วนที่ชำระไปแล้วเป็นสิทธิไต่เบี่ยเอาจากลูกวงหนี้ได้

3.2.2 หน้าที่ของนายวงแชร์

นายวงแชร์มีหน้าที่หลายประการอันเนื่องจากสภาพของการเล่นแชร์ ซึ่งต้องทำการต่าง ๆ เพื่อให้การเล่นแชร์ดำเนินไปได้ตั้งแต่เริ่มตั้งวงแชร์จนถึงงวดสุดท้ายของการเล่นแชร์ เช่น รวบรวมค่าแชร์ของลูกวงแชร์และมอบให้ผู้ที่มิสิทธิได้รับทุนกองกลางหลังจากดำเนินการหาผู้มีสิทธิได้รับทุนดังกล่าว และการที่นายวงแชร์มีสิทธิได้รับทุนกองกลางในงวดแรกไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ สำหรับหน้าที่ของนายวงแชร์มีหลายประการดังนี้

ก. รวบรวมค่าแชร์จากสมาชิกวงแชร์ และมอบให้แก่ลูกวงแชร์ผู้มีสิทธิได้รับทุนกองกลาง

นายวงแชร์หน้าที่รวบรวมค่าแชร์ซึ่งได้แก่ตนเองและลูกวงแชร์ทุกคน ยกเว้นคนที่มีสิทธิได้รับทุนกองกลางในแต่ละงวดตามวิธีการและรายละเอียดที่ตกลงกันไว้ และมอบทุนกองกลางที่รวบรวมได้ทั้งหมดให้แก่ลูกวงแชร์ที่ประมูลแชร์ได้ในแต่ละงวดไป (ในกรณีที่มีการประมูลแชร์) หรือมอบให้ผู้มีสิทธิได้รับในกรณีที่ไม่มีประมูลแชร์ เช่นในงวดแรกของการเล่นแชร์ต้องมอบเงินกองกลางให้ตนเองและงวดสุดท้ายมอบให้แก่ลูกวงแชร์ที่ยังไม่ได้รับเงินกองกลาง ส่วนการที่จะมอบเงินให้แก่สมาชิกวงแชร์ที่ได้รับเงินกองกลางในแต่ละงวดเป็นจำนวนเท่าไรขึ้นอยู่กับจำนวนหุ้นแชร์ในวงแชร์ที่ตนเองจัดการอยู่จำนวนมูลค่าของหุ้นแชร์แต่ละหุ้นและประเภทของวงแชร์ เช่น เป็นแชร์ดอกหัก แชร์ดอกตาม แชร์ดอกกลับ แชร์ไม่มีดอกเบี่ย เพราะถ้าเป็นแชร์ดอกหักหรือแชร์ดอกกลับ นายวงแชร์ต้องหักดอกเบี่ยจากจำนวนเงินกองกลางนั้นให้กับลูกวงแชร์ผู้มีสิทธิได้รับดอกเบี่ย แต่ถ้าเป็นแชร์ดอกตามหรือแชร์ไม่มี

ดอกเบี๋ยนั้นนายวงแชร์ต้องมอบเงินกองกลางทั้งหมดที่ได้รับในแต่ละงวดให้ลูกวงแชร์ที่มีสิทธิได้รับ และอาจได้รับดอกเบี๋ยจากลูกวงแชร์ที่ได้รับเงินกองกลางในงวดก่อน ๆ คนด้วย

ข. ดำเนินการหาตัวบุคคลผู้มีสิทธิได้รับเงินกองกลางให้เป็นไปด้วยความยุติธรรม

นายวงแชร์มีหน้าที่หาตัวผู้มีสิทธิได้รับเงินกองกลางในงวดที่ไม่แน่นอนว่าบุคคลใดจะได้รับเงินกองกลางกล่าว คือ ตั้งแต่งวดที่ 2 จนถึงงวดก่อนสุดท้าย (เพราะงวดที่ 1 นั้นนายวงแชร์มีสิทธิได้รับเงินกองกลาง ส่วนงวดสุดท้ายลูกวงแชร์ผู้ที่ยังไม่ได้รับเงินกองกลางมีสิทธิได้รับ)

ตามปกตินายวงแชร์จะจัดให้ลูกวงแชร์มีสิทธิได้รับเงินกองกลาง (เพราะยังไม่เคยได้รับเงินกองกลางครบตามจำนวนหุ้นแชร์ที่ลงไว้) และประสงค์ที่จะได้เงินกองกลางในแต่ละงวดประมูลเสนอดอกเบี๋ยแข่งขันกัน โดยในทางปฏิบัตินายวงแชร์จะให้ลูกแชร์เขียนระบุดอกเบี๋ยที่ตนเสนอให้ลูกวงแชร์คนอื่น ๆ ใส่กระดาษระบุชื่อผู้ประมูลแชร์และใส่ซองมอบให้นายวงแชร์ และนายวงแชร์จะเปิดอ่านเมื่อถึงเวลาที่ตกลงกันไว้ (เช่น 11.00 น. ของวันที่ 1 ของทุกเดือน) ผู้ที่เสนอดอกเบี๋ยสูงสุดในแต่ละงวดจะได้เงินกองกลางในงวดนั้น ๆ ไป ซึ่งจะมีการหักดอกเบี๋ยหรือไม่ก็แล้วแต่เป็นวงแชร์ประเภทใดตั้งที่กล่าวมาแล้ว ถ้ามีผู้เสนอดอกเบี๋ยสูงสุดตั้งแต่สองคนขึ้นไปก็ต้องหาผู้ที่สมควรได้รับเงินในงวดนั้น ซึ่งอาจใช้วิธีให้บุคคลเหล่านั้นประมูลแข่งขันกันเสนอดอกเบี๋ย หรือใช้วิธีจับสลากหรือวิธีอื่นใดก็ได้

แต่ถ้าเป็นวงแชร์ประเภทไม่มีดอกเบี๋ย นายวงแชร์จะมีวิธีการหาตัวผู้ได้รับเงินกองกลางโดยวิธีอื่น เช่น ใช้วิธีจับสลากหรือให้บุคคลที่มีความเดือดร้อนทางการเงินมากที่สุดในแต่ละงวดเป็นผู้รับเงินกองกลางไป

อย่างไรก็ตามไม่ว่าจะเป็นวงแชร์ประเภทใด นายวงแชร์ก็ต้องดำเนินการหาตัวผู้มีสิทธิได้รับเงินกองกลางในแต่ละงวดของการเล่นแชร์ในวงการของตนให้เป็นไปด้วยความเที่ยงธรรม โดยให้โอกาสลูกวงแชร์ทุกคนที่มีสิทธิได้รับเงินดังกล่าวมีความเท่าเทียมกันในการกระทำการใด ๆ อันเป็นการแข่งขันเพื่อให้ได้รับเงินดังกล่าว และต้องการกระทำการคัดเลือกดังกล่าวต่อหน้าลูกวงแชร์ทุกคนที่มาลงแชร์⁸

⁸ เสาวนีย์ อัสวโรจน์ , การศึกษาวินัยกฎหมายเกี่ยวกับการเล่นแชร์เปียฮวย , หน้า 133 -139.

3.3 สิทธิและหน้าที่ของลูกวงแชร์

ลูกวงแชร์เป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการเล่นแชร์ เช่นเดียวกับนายวงแชร์เพราะเป็น ผู้ที่ทำให้มีการเล่นแชร์และวงแชร์เกิดขึ้นได้ เนื่องจากการเล่นแชร์เป็นการที่บุคคลตั้งแต่สามคน ขึ้นไปตกลงกันด้วยความสมัครใจเข้าเป็นสมาชิกวงแชร์โดยมีบุคคลฝ่ายหนึ่งทำหน้าที่เป็นนาย วงแชร์ และบุคคลอีกอย่างน้อยสองคนขึ้นไปเป็นลูกวงแชร์ และทั้งนายวงแชร์และลูกวงแชร์มี ภาระที่จะส่งเงินเข้ารวมเป็นทุนกองกลางเป็นงวด ๆ และหมุนเวียนกันรับเงินกองกลางไป ลูกวงแชร์จึงมีสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบที่มีต่อนายวงแชร์หรือลูกวงแชร์ร่วมวงตามการเล่นแชร์ ซึ่งมียรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.3.1 สิทธิของลูกวงแชร์

ลูกวงแชร์มีสิทธิหลายประการอันเนื่องมาจากสภาพของการเล่นแชร์ซึ่งแบ่งแยก ได้ดังนี้

ก. สิทธิได้รับทุนกองกลางของวงแชร์

ลูกวงแชร์มีสิทธิได้รับทุนกองกลางของวงแชร์โดยการประมูลหรือการ ดำเนินการอื่นใด เป็นการผลัดกันรับทุนกองกลางซึ่งตามปกติเป็นเงินจำนวนหนึ่ง และโดยปกติ มักทำกันโดยการประมูล ซึ่งผู้ที่ให้ดอกเบี๋ยสูงสุดจะเอาเงินไปใช้ก่อนแล้วผ่อนส่งเป็นงวด ๆ เช่น เป็นรายเดือนตามจำนวนหุ้นของตัวเอง และเงินที่ส่งมานี้บวกกับของคนอื่น ๆ ซึ่งส่งมา สมทบก็ให้คนอื่นประมูลไปได้อีกเช่นกัน

ในการรับทุนกองกลางของวงแชร์นั้น ลูกวงแชร์ได้รับเป็นจำนวนครั้ง เท่ากับจำนวนหุ้นที่ตนลงแชร์ไว้ในวงแชร์นั้น เช่น ถ้าวางแชร์ 1 หุ้น ก็จะได้รับทุนกองกลาง 1 ครั้งในงวดใดงวดหนึ่งที่ตนได้รับการคัดเลือก โดยเริ่มมีสิทธิได้รับทุนกองกลางตั้งแต่งวดที่ 2 เป็นต้นไปจนถึงงวดก่อนสุดท้าย ส่วนในงวดสุดท้าย ลูกวงแชร์ที่ยังไม่ได้รับทุนกองกลางซึ่ง เหลืออยู่เพียงคนเดียวก็จะได้ทุนกองกลางในงวดสุดท้าย โดยไม่ต้องประมูลแชร์ หรือ ดำเนินการอื่นใด ทุนกองกลางได้รับในแต่ละงวดจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับจำนวนหุ้นทั้งหมด ของแต่ละวงแชร์มูลค่าหุ้นแชร์ในแต่ละวงแชร์และประเภทของวงแชร์ เนื่องจากบางประเภทต้อง หักดอกเบี๋ยที่ลูกวงแชร์ผู้นั้นเสนอให้แก่ลูกวงแชร์คนอื่นออก เช่น วงแชร์ดอกหักและแชร์ดอก กลับแต่ในวงแชร์บางประเภทจะไม่หักดอกเบี๋ยในงวดที่มีการประมูลแชร์ เช่น แชร์ดอกตาม และแชร์ที่ไม่มีการหักดอกเบี๋ยเลย เช่น แชร์ไม่มีดอกเบี๋ย

ข. สิทธิได้รับดอกเบี๋ย

ในวงแชร์ประเภทที่มีการเสนอให้ผลประโยชน์ในการประมูลแชร์ในรูปดอกเบี๋ยนั้น ลูกวงแชร์ ย่อมมีสิทธิได้รับดอกเบี๋ย แต่จะได้รับเมื่อใดนั้นขึ้นอยู่กับประเภทของวงแชร์ เช่น ถ้าเป็นแชร์ดอกหักลูกวงแชร์จะได้รับดอกเบี๋ยในรูปต่าง ๆ ก่อนที่ตนได้รับทุนกองกลางยกเว้นงวดที่ 1 ซึ่งไม่มีการประมูลแชร์ แต่ถ้าลูกวงแชร์ที่รับทุนกองกลางในงวดที่ 2 ซึ่งเป็นงวดแรกที่มีการประมูลแชร์ ลูกวงแชร์คนดังกล่าวย่อมไม่มีสิทธิได้รับดอกเบี๋ยเลย ส่วนลูกวงแชร์ที่ได้รับทุนกองกลางเป็นคนสุดท้าย (ในงวดสุดท้าย) จะได้รับดอกเบี๋ยทุกครั้งที่มีการประมูลแชร์ ส่วนลูกวงแชร์คนอื่น ๆ จะได้รับดอกเบี๋ยในงวดก่อนที่ตนประมูลแชร์ได้ แต่ถ้าเป็นวงแชร์ดอกตาม ลูกวงแชร์จะมีสิทธิได้รับดอกเบี๋ยในงวดที่ตนประมูลแชร์ได้ ยกเว้นผู้ที่ประมูลแชร์ได้ในงวดที่ 2 ของวงแชร์ซึ่งเป็นงวดแรกที่มีการประมูลแชร์และในวงแชร์ดอกกลับ ลูกวงแชร์จะมีสิทธิได้รับดอกเบี๋ยทุกงวดที่มีการประมูลแชร์ ยกเว้นงวดที่ตนประมูลแชร์และได้รับเงินกองกลาง แม้กระทั่งงวดหลังจากที่ได้รับเงินกองกลางแล้ว เว้นแต่งวดสุดท้ายซึ่งไม่มีการประมูลแชร์

ค. สิทธิจำหน่ายหุ้นที่ลงแชร์ไว้

เนื่องจากสิทธิในการเป็นลูกวงแชร์ เป็นทรัพย์สินชนิดหนึ่งตามมาตรา 99 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งอาจมีการจำหน่ายจ่ายโอนหรือขายหุ้นนั้นให้กับผู้อื่นได้ ดังนั้น ลูกวงแชร์จึงมีสิทธิจำหน่ายหุ้นแชร์ที่ตนเล่นแชร์ไว้ในวงแชร์ใด ๆ ได้และไม่มีกฎหมายบังคับว่า การซื้อขายหรือการโอนหุ้นต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือหรือต้องดำเนินการใด ๆ และในเรื่องนี้มีคำพิพากษาฎีกาที่ 2095/2524 พิพากษาไว้ว่าสิทธิในการเป็นลูกวงแชร์ในการเล่นแชร์เป็นทรัพย์สินชนิดหนึ่งเพราะมีราคาและอาจถือเอาได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา 99 เป็นสิทธิที่จำหน่ายและซื้อขายกันได้ และการซื้อขายแชร์กฎหมายมิได้บังคับให้มีหลักฐานเป็นหนังสือการซื้อขายจึงสมบูรณ์ตามกฎหมาย ไม่อยู่ในบังคับว่าด้วยการโอนสิทธิเรียกร้องหรือโอนหนี้

ง. สิทธิบังคับการให้ผู้ที่ เป็นลูกหนี้ของตนปฏิบัติตามสัญญา

ในกรณีที่นายวงแชร์ไม่ปฏิบัติตามสัญญา หรือลูกวงแชร์คนอื่นไม่ปฏิบัติตามสัญญาและมีข้อสัญญาให้ลูกวงแชร์ด้วยกันบังคับการได้ และสภาพแห่งหนี้เปิดช่องให้บังคับกันได้ก็ย่อมบังคับกันได้เช่นเดียวกับหนี้ทั่ว ๆ ไปตามมาตรา 213 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และอาจเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันเกิดจากการที่ลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามสัญญานั้นได้ ตามมาตรา 215 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

จ. สิทธิเลิกสัญญา

ลูกวงแชร์มีสิทธิเลิกสัญญาเช่นเดียวกับคู่สัญญาในสัญญาทั่วไปโดยอาศัยเหตุต่าง ๆ ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 386-394 เช่น นายวงแชร์ไม่ยอมทำหน้าที่เป็นนายวงแชร์ ลูกวงแชร์ย่อมมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้

ฉ. สิทธิได้รับค่าแชร์คืน หากมีการยกเลิกวงแชร์ก่อนครบระยะเวลาการเล่นแชร์

ลูกวงแชร์มีสิทธิได้รับค่าแชร์ที่ตนจ่ายไปคืนในกรณีที่วงแชร์ล้มเลิกไปก่อนครบระยะเวลาการเล่นแชร์ตามปกติไม่ว่าจะด้วยเหตุใด ๆ เช่น เป็นความผิดของลูกวงแชร์หรือนายวงแชร์ หรือทั้งของนายวงแชร์และลูกวงแชร์ หรือมีการตกลงกันเลิกสัญญาค่าแชร์ที่ลูกวงแชร์ดังกล่าวมีสิทธิได้รับคืน คือ ค่าแชร์ที่ตนลงไว้ตั้งแต่แรกตั้งวงแชร์ (งวดแรก) จนถึงงวดที่มีการล้มเลิกวงแชร์ และค่าแชร์เหล่านี้ลูกวงแชร์นั้นจะได้รับจากนายวงแชร์ หรือลูกวงแชร์ผู้ที่ได้รับทุนกองกลางไปแล้ว (ซึ่งมีหน้าที่ต้องส่งคืนค่าแชร์) หากมีการตกลงกันไว้เช่นนั้น

3.3.2 หน้าที่ของลูกวงแชร์

ลูกวงแชร์มีหน้าที่บางประการอันเนื่องจากสภาพของการเล่นแชร์ดังนี้

ก. ชำระเงินค่าแชร์

ลูกวงแชร์มีหน้าที่ชำระเงินค่าแชร์ตามจำนวนมูลค่าหุ้นแชร์ที่ตนลงแชร์ไว้ในวงแชร์และตามที่ตกลงไว้กับนายวงแชร์ในงวดต่าง ๆ ก่อนที่จะได้รับเงินกองกลาง แต่จะชำระค่าแชร์เต็มตามค่าหุ้นแชร์ที่คงไว้ในแต่ละงวดหรือไม่ยอมขึ้นอยู่กับประเภทของวงแชร์ เช่น ถ้าเป็นวงแชร์ประเภทดอกหักและดอกกลับ ลูกวงแชร์จะชำระค่าแชร์โดยหักดอกเบี้ยที่จะได้รับในแต่ละงวดออก ซึ่งจะเป็นจำนวนเงินที่ชำระค่าแชร์จริง ๆ น้อยกว่าจำนวนมูลค่าหุ้นแชร์ที่ลงไว้ แต่ถ้าเป็นวงแชร์ดอกตามก็จะชำระค่าแชร์เท่ากับจำนวนมูลค่าหุ้นแชร์ที่ตนถือ เพราะยังไม่ได้รับดอกเบี้ยในแต่ละงวด แต่จะได้ดอกเบี้ยของลูกวงแชร์ผู้ที่มีมูลค่าแชร์ในงวดของตนพร้อมกับเงินกองกลางที่รวมจากค่าแชร์ของสมาชิกวงแชร์คนอื่น ๆ ในงวดที่ตนได้รับเงินกองกลาง และถ้าเป็นวงแชร์ประเภทไม่มีดอกเบี้ยลูกวงแชร์ก็จะชำระค่าแชร์เต็มตามจำนวนมูลค่าหุ้นแชร์ที่ตนลงไว้ (เท่ากันทุกงวด) ยกเว้นงวดที่ตนได้รับเงินกองกลาง (ซึ่งไม่ต้องชำระค่าแชร์) สำหรับงวดหลังจากที่ได้รับเงินกองกลางแล้ว ลูกวงแชร์ก็ต้องชำระค่าแชร์เช่นกัน ถ้าไม่ชำระย่อมมีความรับผิดชอบต่อนายวงแชร์หรือลูกวงแชร์ตามที่ตกลงกันไว้

ข. หน้าที่อื่น ๆ ตามที่ตกลงกันไว้กับนายวงแชร์

นอกจากหน้าที่ชำระค่าแชร์แล้ว ลูกวงแชร์อาจมีหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ตกลงกันนายวงแชร์ เช่น ผู้ที่ได้รับเงินกองกลางในแต่ละงวดต้องจัดเลี้ยงอาหารสมาชิกวงแชร์คนอื่น ๆ ซึ่งมักจะเป็นวงแชร์ประเภทที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำ หรือไม่มีดอกเบี้ยแต่ใช้วิธีจับสลากผู้มีสิทธิได้รับเงินกองกลางแทนการประมูลแข่งขันกัน ซึ่งทำกันมากในบรรดาวงแชร์ นักธุรกิจที่มีเงินกองกลางในแต่ละงวดของการเล่นแชร์เป็นเงินจำนวนเป็นแสนบาทขึ้นไป และเลี้ยงกันตามภัตตาคารต่าง ๆ ซึ่งเรียกกันว่าเลี้ยงโต๊ะแชร์⁹

3.4 คำพิพากษาฎีกาที่เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534

จากการศึกษาพบว่า คำพิพากษาฎีกาที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 นั้น ส่วนใหญ่เป็นคำพิพากษาที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามมาตรา 6 ซึ่งข้อจำกัดของบุคคลธรรมดาในการเล่นแชร์ ดังคำพิพากษาฎีกาต่อไปนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ 3709/2540

โจทก์เป็นนายวงแชร์ที่จัดให้มีการเล่นแชร์โดยมีทุนกองกลางต่อหนึ่งงวดรวมกันมากกว่าสามแสนบาท ซึ่งมากกว่าจำนวนมีการกำหนดไว้ในกฎกระทรวงอันเป็นการฝ่าฝืน พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 มาตรา 6(3) และตามพระราชบัญญัติดังกล่าวควมมีบทบัญญัติตามมาตรา 7 เท่านั้น ที่ให้สิทธิแก่ฝ่ายสมาชิกวงแชร์ฝ่ายเดียวที่จะฟ้องคดีหรือใช้เรียกร้องเอาถ้อยคำกับนายวงแชร์หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์ที่กระทำการฝ่าฝืนมาตรา 6 โดยมีได้มีบทบัญญัติให้สิทธิแก่ฝ่ายนายวงแชร์หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์ที่จะมีการฟ้องคดีหรือใช้สิทธิเรียกร้องเอาถ้อยคำกับสมาชิกวงแชร์แต่อย่างใด ย่อมแสดงให้เห็นเจตนาของพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 ว่าไม่ประสงค์ที่จะให้นายวงแชร์หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์ให้สิทธิเรียกร้องในทางแพ่งเอาถ้อยคำกับสมาชิกวงแชร์ที่กระทำการฝ่าฝืนมาตรา 6 การที่โจทก์เป็นนายวงแชร์หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์ฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติดังกล่าว จึงเป็นการกระทำที่มีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมายย่อมตกเป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 150 ดังนั้น เช็กพิพาทที่จำเลยส่งจ่ายให้แก่โจทก์เมื่อจำเลยประมูลแชร์ได้ก่อนที่แชร์วงนั้นจะเลิกจึงเป็นเช็กที่มีมูลหนี้มาจากการเล่นแชร์ที่ต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมายย่อมตกเป็นโมฆะ โจทก์ไม่มีสิทธิเรียกร้องให้จำเลยรับผิดชอบชำระเงินตามเช็กพิพาท

⁹ เสาวนีย์ อัครโรจน์, การศึกษาวิจัยกฎหมายเกี่ยวกับการเล่นแชร์เปียฮวย, หน้า

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1608/2540

โจทก์เป็นนายวงแชร์ที่จัดให้มีการเล่นแชร์โดยมีทุนกองกลางต่อหนึ่งงวด รวมกันมากกว่าสามแสนบาท ซึ่งมากกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 มาตรา 6 (3) ซึ่งตามพระราชบัญญัตินี้มีเพียงมาตรา 7 เท่านั้นที่ให้สิทธิแก่ลูกวงแชร์ฝ่ายเดียวที่จะฟ้องคดีหรือใช้สิทธิเรียกร้องเอาแก่นายวงแชร์หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์ที่กระทำฝ่าฝืนมาตรา 6 โดยมีได้มีบทบัญญัติให้สิทธิแก่ฝ่ายนายวงแชร์หรือผู้จัดการให้มีการเล่นแชร์ที่จะฟ้องคดีหรือใช้สิทธิเรียกร้องเอาแก่นายวงแชร์แต่อย่างใดแสดงให้เห็นเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ ๕ ว่าไม่ประสงค์ที่จะให้นายวงแชร์หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์ใช้สิทธิเรียกร้องในทางแพ่งเอาแก่นายวงแชร์ที่กระทำการฝ่าฝืนมาตรา 6 ดังนั้นการที่โจทก์เป็นนายวงแชร์หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์ฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติดังกล่าวจึงเป็นการกระทำที่มีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมายย่อมตกเป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 150 โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องเรียกเงินค่าแชร์จากจำเลย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6060/2541

การเล่นแชร์ พ.ศ.2534 มาตรา 5 และมาตรา 7 ได้แยกการกระทำของนิติบุคคลและบุคคลธรรมดาในการเป็นนายวงแชร์หรือจัดให้มีการเล่นแชร์ที่จะเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติดังกล่าวไว้ต่างหากจากกัน ทั้งได้บัญญัติให้สิทธิแก่สมาชิกวงแชร์ในการเรียกร้องเอาแก่นายวงแชร์หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์เฉพาะบุคคลธรรมดาที่เป็นนายวงแชร์หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์เท่านั้น แต่กรณีนายวงแชร์หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์เป็นนิติบุคคลแล้วกฎหมายมิได้ให้สิทธิแก่สมาชิกวงแชร์แต่อย่างใด และตามพระราชบัญญัติมาตรา 7 หาได้จำกัดให้สมาชิกวงแชร์ฟ้องได้เฉพาะคดีแพ่งไม่ เมื่อพระราชบัญญัติการเล่นแชร์มีบทบัญญัติความผิดและกำหนดโทษไว้เป็นความผิดทางอาญาด้วยสมาชิกวงแชร์ย่อมมีสิทธิฟ้องบุคคลธรรมดาที่เป็นนายวงแชร์หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์ที่กระทำการตามมาตรา 6 เป็นคดีอาญาได้

จำเลยที่ 1 เป็นนิติบุคคล เมื่อตามคำฟ้องประกาศว่าโจทก์ได้ร่วมเล่นแชร์ที่จำเลยที่ 1 จัดขึ้นย่อมถือว่ามีส่วนร่วม ในการกระทำผิดกับจำเลยที่ 1 ซึ่งต้องห้ามตาม พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 มาตรา 5 โจทก์ย่อมมิใช่ผู้เสียหายที่จะฟ้องจำเลยที่ 1 ว่ากระทำความผิดตามมาตรา 5 ซึ่งมีโทษตามมาตรา 16 ได้

ส่วนจำเลยที่ 2 และที่ 3 เป็นบุคคลธรรมดากรณีต้องด้วยมาตรา 6 และ 7 โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องจำเลยที่ 2 และ ที่ 3 ให้รับผิดตามมาตรา 6 ซึ่งมีโทษตามมาตรา 17 ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4793/2541

แม้เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 ไม่ประสงค์ให้นายวงแชร์หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์ใช้สิทธิเรียกร้องในทางแพ่งเอา กับสมาชิกวงแชร์ที่กระทำการฝ่าฝืน มาตรา 6 ก็ตามแต่ในมาตรา 7 ก็บัญญัติให้สิทธิแก่สมาชิกวงแชร์ที่จะฟ้องคดีหรือใช้สิทธิเรียกร้องเอา กับนายวงแชร์หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์ดังกล่าวตกเป็นโมฆะเสียทั้งหมด การที่โจทก์จำเลยกับพวกซึ่งเป็นผู้ร่วมเล่นแชร์มีการประมูลแชร์ระหว่างกันมาตลอดและจำเลยส่งจ่ายเช็คพิพาทให้โจทก์ซึ่งเป็นลูกวงแชร์ด้วยกันการที่โจทก์จำเลย ซึ่งเป็นลูกวงแชร์มีเจตนาที่จะปฏิบัติตามข้อตกลงระหว่างกันและยอมไม่เป็นการฝ่าฝืนมาตรา 6 ดังกล่าว ฉะนั้น นิติกรรมการเล่นแชร์ของโจทก์จำเลยจึงไม่ตกเป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 173 เมื่อธนาคารตามเช็คปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็คที่จำเลยส่งจ่าย จำเลยจึงต้องรับชดใช้เงินตามเช็คดังกล่าวให้โจทก์

โจทก์ฟ้องโดยยกข้ออ้างซึ่งอาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาว่าจำเลยออกเช็คพิพาทเพื่อชำระหนี้ จำเลยให้การรับว่าออกเช็คพิพาทเพื่อชำระหนี้ให้โจทก์จริง แต่โจทก์ไม่ชำระหนี้แทน จำเลยจึงไม่ต้องชำระหนี้ตามเช็คให้โจทก์จำเลยเป็นฝ่ายยกข้ออ้างดังกล่าวขึ้นมาใหม่เพื่อต่อสู้กับโจทก์ ฉะนั้น ที่ศาลชั้นต้นกำหนดประเด็นข้อพิพาทว่าจำเลยจะต้องรับผิดชอบให้เงินตามเช็คให้โจทก์เพียงใดหรือไม่และให้จำเลยมีหน้าที่นำสืบก่อน จึงหมายความว่ารวมถึงกำหนดให้จำเลยสืบว่า จำเลยมีสิทธิที่จะไม่ชำระหนี้ตอบแทนโจทก์เพราะโจทก์ไม่ได้ชำระหนี้ให้จำเลยด้วยจำเลยอุทธรณ์ว่าเป็นหน้าที่ของโจทก์ที่จะต้องนำสืบตามที่โจทก์อ้าง จึงเป็นการอุทธรณ์โต้แย้งคำสั่งกำหนดหน้าที่นำสืบของศาลชั้นต้นซึ่งเป็นคำสั่งระหว่างพิจารณาเมื่อจำเลยไม่ได้โต้แย้งไว้ จึงไม่มีสิทธิอุทธรณ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 226 (2)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1758/2542

ตามพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 มาตรา 6 (3) ประกอบกฎกระทรวง (พ.ศ. 2534) ห้ามมิให้บุคคลธรรมดาเป็นนายวงแชร์หรือจัดให้มีการเล่นแชร์ที่มีทุนกองกลางต่อหนึ่งงวดรวมกันทุกวงเป็นมูลค่ามากกว่าสามแสนบาทผู้ใดฝ่าฝืนมีโทษตามมาตรา 17 แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงการที่สมาชิกวงแชร์จะฟ้องคดีหรือใช้สิทธิเรียกร้องเอา กับนายวงแชร์หรือ ผู้จัดให้มีการเล่นแชร์ตามมาตรา 7 แสดงว่ากฎหมายมิได้กำหนดไว้ว่าการเล่นแชร์ตกเป็นโมฆะเสียทั้งหมด ส่วนการฟ้องคดีหรือใช้สิทธิเรียกร้องระหว่างสมาชิกวงแชร์ด้วยกัน มิได้มีบทบัญญัติรับรองไว้ แต่เป็นที่เห็นได้ว่ากฎหมายมุ่งประสงค์ที่จะเอาโทษแก่นายวงแชร์หรือหรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์เท่านั้น โดยมีเหตุผลอยู่ในหมายเหตุท้ายประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ จึงเห็นได้ว่า กฎหมายมิได้บัญญัติห้ามโดยเด็ดขาดว่าการเล่นแชร์ของประชาชนทั่วไปเป็นสิ่งผิดกฎหมายทั้งหมด การผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างโจทก์จำเลยในฐานะ

สมาชิกวงแชร์ที่มี น. ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นนายวงแชร์ย่อมไม่เป็นการฝ่าฝืนมาตรา 6 นิติกรรมการเล่นแชร์ของโจทก์จำเลย จึงไม่ตกเป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 173 เมื่อจำเลยออกเช็คชำระเงินรวมเข้าเป็นทุนกองกลางเป็นงวดๆ เพื่อให้สมาชิกวงแชร์หมุนเวียนกันรับทุนกองกลางแต่ละงวดนั้นไปโดยการประมูล จำเลยจึงต้องรับผิดชอบเพื่อความในเช็คนั้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 900 วรรคหนึ่ง

คำพิพากษากฎีกาที่ 427/2542

ตามพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 มาตรา 6 บัญญัติห้ามมิให้บุคคลธรรมดาเป็นนายวงแชร์หรือจัดให้มีการเล่นแชร์ที่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ ฯลฯ (3) มีทุนกองกลางต่อหนึ่งงวด รวมกันทุกวงเป็นมูลค่ามากกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงและมีกฎกระทรวงการคลัง (พ.ศ.2534) ให้กำหนดทุนกองกลางที่ห้ามมิให้บุคคลธรรมดาเป็นนายวงแชร์หรือจัดให้มีการเล่นแชร์ของโจทก์จำเลยกับพวกมีผู้ร่วมเล่น 18 คน มีทุนกองกลางต่อหนึ่งงวดรวมกันมูลค่ามากกว่าสามแสนบาทจึงต้องห้ามตามบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น ย่อมตกเป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 150 ดังนี้ เมื่อโจทก์ไม่มีสิทธิที่จะเรียกร้องให้จำเลยชำระหนี้ตามเช็คฉบับเดิมหรือเช็คพิพาทได้ เพราะเหตุดังกล่าวหนี้ตามเช็คพิพาท จึงเป็นหนี้ที่ไม่อาจบังคับได้ตามกฎหมายการกระทำของจำเลยย่อมไม่เป็นการผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการเล่นแชร์ พ.ศ.2534 มาตรา 4

บทบัญญัติพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ.2534 มาตรา 7 เป็นบทบัญญัติให้สิทธิแก่สมาชิกวงแชร์ฝ่ายเดียวที่จะฟ้องเรียกร้องเอาแก่นายวงแชร์หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์มิได้บัญญัติให้นายวงแชร์หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์เรียกร้องหนี้สินการเล่นแชร์จากสมาชิกวงแชร์ดังนี้ บทบัญญัติตามมาตรา 7 ดังกล่าวจึงไม่ใช่เป็นบทบัญญัติพิเศษที่ยกเว้นมาตรา 6

คำพิพากษากฎีกาที่ 60/2543

พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 มาตรา 6 ห้ามมิให้บุคคลธรรมดาเป็นนายวงแชร์หรือจัดให้มีการเล่นแชร์ที่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดที่ระบุไว้ในมาตรา 6 และมีมาตรา 7 ให้สิทธิแก่สมาชิกวงแชร์ฝ่ายเดียวที่จะฟ้องคดีหรือใช้สิทธิเรียกร้องเอาแก่นายวงแชร์หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์ที่ฝ่าฝืนมาตรา 6 ไว้เท่านั้น ส่วนสมาชิกผู้เข้าเล่นแชร์ด้วยกันหาได้มีบทบัญญัติห้ามเล่นแชร์ไม่ ทั้งการเล่นแชร์เป็นสัญญาเกิดจากการตกลงกันระหว่างผู้เล่นที่จะชำระเงินให้แก่ผู้ประมูลแชร์ได้ จึงมีผลผูกพันและบังคับกันได้ตามกฎหมาย การที่ผู้เล่นซึ่งเป็นผู้ประมูลแชร์ไปได้ก่อนนำเช็คของจำเลยมาชำระให้โจทก์ซึ่งเป็นประมูลแชร์ได้ การชำระหนี้ค่าแชร์ดังกล่าวจึงหาเป็นการต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมายไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2926/2544

เงินค่าแชร์แต่ละงวดที่ผู้เสียหายทั้งสิบเอ็ดและโจทก์ร่วมสั่งให้จำเลยเมื่อผู้ใดประมูลแชร์ได้ ก็จะตกแก่ผู้นั้น กรรมสิทธิ์ในเงินที่ส่งไปแล้วมิได้เป็นของผู้เสียหายทั้งสิบเอ็ดและโจทก์ร่วมต่อไปอีก และหากผู้เสียหายทั้งสิบเอ็ดและโจทก์ร่วมกันไม่สามารถประมูลแชร์ได้ เพราะแชร์ล้มเลิก ไม่ว่าจะด้วยเหตุใด จำเลยในฐานะที่เป็นเจ้ามือแชร์ก็ต้องรับผิดชอบ ซึ่งเป็นความผิดในทางแพ่งจำเลยไม่มีความผิดฐานยกยอก

ตามพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 มาตรา 6 บัญญัติไว้แต่เพียงว่า ห้ามมิให้บุคคลธรรมดาเป็นนายวงแชร์หรือจัดให้มีการเล่นแชร์มีจำนวนวงแชร์รวมกันมากกว่าสามวงเท่านั้นมิได้บัญญัติว่าจะต้องจัดให้มีการเล่นแชร์ที่มากกว่าสามวงดังกล่าวขึ้นมาพร้อมๆ กันในวันเดียวกัน จึงจะเป็นความผิด เมื่อจำเลยจัดให้มีการเล่นแชร์โดยมีจำเลยเป็นนายวงแชร์ ในช่วงเวลาเดียวกันมากกว่าสามวงจึงเข้าองค์ประกอบความผิดตามมาตรา 6

โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 มาตรา 4, 6, 17 และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 352 แต่ความผิดตามพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ เป็นความผิดที่รัฐเท่านั้นเป็นผู้เสียหาย ราษฎร ไม่เป็นผู้เสียหาย โจทก์ร่วมคงเป็นผู้เสียหายและเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการ ได้เฉพาะข้อหาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 352 เท่านั้น ไม่เป็นผู้เสียหายและไม่มีสิทธิเข้าร่วมเป็นโจทก์ในข้อหาตามพระราชบัญญัติการเล่นแชร์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4764/2549

พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 มาตรา 6 (1) และ (2) ห้ามบุคคลธรรมดาเป็นนายวงแชร์ หรือจัดให้มีการเล่นแชร์มีจำนวนวงแชร์รวมกันมากกว่า 3 วง หรือมีจำนวนสมาชิกวงแชร์รวมกันทุกวงมากกว่า 30 คน ความปรากฏต่อศาลว่านอกจากมีวงแชร์ 3 วงที่โจทก์เป็นท้าวแชร์แล้ว ยังมีวงแชร์อื่นอีกรวมแล้ว 8 วง และมีสมาชิกวงแชร์รวมกันทุกวงมากกว่า 50 คน การเล่นแชร์ดังกล่าวจึงต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน การเป็นนายวงแชร์ของโจทก์จึงเป็นโมฆะ โจทก์จะอาศัยสัญญาการเล่นแชร์ดังกล่าวมาฟ้องบังคับให้จำเลยรับผิดชอบมิได้

3.5 กฎหมายเกี่ยวกับการเล่นแชร์ของต่างประเทศ

ในส่วนของกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการเล่นแชร์นั้น ผู้เขียนจะศึกษาถึงกฎหมายของประเทศอินเดีย ซึ่งได้แก่ The Chit Funds Act ,1982 และกฎหมายของประเทศ

สิงคโปร์ ซึ่งได้แก่ The Chit Funds Act (CHAPTER 39) ซึ่งเป็นกฎหมายที่ออกมาเพื่อควบคุมการเล่นแชร์โดยเฉพาะ

3.5.1 ประเทศอินเดีย

การเล่นแชร์ในต่างประเทศมักมีชื่อเรียกที่แตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ แต่โดยส่วนใหญ่เรียกกันว่า "Chit Fund" สำหรับในประเทศอินเดีย "Chit" ถือเป็นรูปแบบของการระดมเงิน หรือการเก็บเงินรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเกิดขึ้นครั้งแรกในหมู่บ้านทางตอนใต้ของประเทศอินเดีย ก่อนที่จะเริ่มเป็นที่นิยมจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากประเทศอินเดียเป็นประเทศที่ประชาชนส่วนใหญ่ยากจน การเล่นแชร์จึงเป็นระบบทางการเงินอย่างหนึ่งที่ประชาชนต่างมารวมตัวกันเป็นกลุ่มในช่วงระยะเวลาหนึ่งแล้วนำเงินมารวมกันเป็นเงินกองกลาง ผลัดกันนำไปใช้โดยการประมูล

กฎหมายที่ออกมาเพื่อควบคุมและกำกับการเล่นแชร์ของประเทศอินเดีย คือ The Chit Funds Act ,1982 โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

มาตรา 2¹⁰ ได้กำหนดคำนิยามของการเล่นแชร์ (หรือ Chit) ให้หมายถึง " ชุกรกรรม (ไม่ว่าจะเรียกว่า Chit , Chit Fund , Chitty , Kuri หรือโดยใช้ชื่ออื่น ๆ ก็ตาม) ซึ่งนายวงแชร์ (หรือที่เรียกว่า Foreman) จะเข้าทำสัญญากับบรรดาผู้เข้าซื้อซื้อหุ้น (เพื่อความเข้าใจต่อไปผู้เขียนจะเรียกว่าสมาชิกวงแชร์ หรือลูกวงแชร์) ซึ่งจะจองซื้อหุ้นจำนวนหนึ่งในช่วงเวลาหนึ่งและสมาชิกวงแชร์ หรือลูกวงแชร์แต่ละรายจะมีสิทธิได้รับรางวัลในการจับสลากแต่ละครั้งหรือแต่ละการประมูล"

ตัวอย่างเช่น สมาชิกวงแชร์ หรือลูกวงแชร์ทั้ง 25 ราย ซึ่งส่วนมากสมาชิกวงแชร์จะเป็นผู้ที่มีรายได้ประจำที่มั่นคงและเป็นผู้ที่มีความสามารถที่จะชำระหนี้ได้ และไม่เคยมองคิดใดๆมาก่อนตกลงที่จะซื้อหุ้นเป็นจำนวนเงินเดือนละ Rs. 4,000 เป็นเวลา 25 เดือนรวมกันเป็นเงินจำนวน Rs.1,00,000 สมาชิกวงแชร์แต่ละรายจะได้รับจำนวนเงินแชร์จากการ

¹⁰ "*chit*" means a transaction whether called chit, chit fund, chitty, kuri or by any other name by or under which a person enters into an agreement with a specified number of persons that every one of them shall subscribe a certain sum of money (or a certain quantity of grain instead) by way of periodical installments over a definite period and that each such subscriber shall, in his turn, as determined by lot or by auction or by tender or in such other manner as may be specified in the chit agreement, be entitled to the prize amount.

จับสลากหรือการประมูล ในระหว่างการประมูล สมาชิกวงแชร์ ที่ยังไม่ได้รับรางวัล หรือยังไม่ได้ประมูลแชร์จะยื่นขอเข้าร่วมประมูลแชร์ด้วยการเสนอผลประโยชน์เป็นร้อยละจากเงินที่ตนให้ไป (อาจเรียกว่าเป็นดอกเบี๋ยในการประมูลแชร์) สมาชิกวงแชร์ที่เสนอผลประโยชน์หรือดอกเบี๋ยให้สูงสุด จะเป็นผู้ที่ประมูลได้เงินแชร์ในงวดนั้น ๆ ไป จำนวนเงินที่ได้มาจากสมาชิกวงแชร์จะถูกแบ่งสรรเหมือนเป็นเงินปันผลให้ระหว่างสมาชิกวงแชร์ในทุกครั้งที่มีการจับสลากประมูลเงินกองกลาง หลังจากได้หักค่านายหน้า/ค่าจ้างจำนวน 5% ให้แก่นายวงแชร์ หรือ foreman ของบริษัทแชร์ไป จำนวนผลประโยชน์หรือดอกเบี๋ยที่ได้รับตามปกติจะอยู่ระหว่างร้อยละ 20 ถึงร้อยละ 40 และระยะเวลาของวงแชร์ตามปกติจะอยู่ระหว่าง 12 เดือน ถึง 50 เดือน ในกรณีที่ผู้ชนะการประมูลเงินแชร์ในแต่ละครั้งมากกว่าหนึ่งราย ก็จะมีการจับสลาก และจะให้เงินแก่ผู้ที่จับสลากได้ไป

สมาชิกวงแชร์ หรือลูกวงแชร์ ทั้ง 25 รายนี้จะถือเป็นวงแชร์ 1 วง และบริษัทที่จัดให้มีการเล่นแชร์สามารถมีวงแชร์ได้มากกว่าหลาย ๆ วงแชร์ แต่ว่าบริษัทที่จัดให้มีการเล่นแชร์นั้น จะต้องได้รับการอนุมัติจากกฎหมายท้องถิ่นและได้รับใบอนุญาตให้ก่อตั้งจากสำนักงานจดทะเบียนวงแชร์ โดยเงินแชร์ของสมาชิกวงแชร์ หรือลูกวงแชร์ จะถูกเรียกว่า ตั๋ว (ticket)

การจัดตั้งวงแชร์

The Chit Funds Act ,1982 มาตรา 4 – มาตรา 19 ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดตั้งวงแชร์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

การจัดตั้งวงแชร์ในประเทศอินเดีย กฎหมายกำหนดให้ต้องจดทะเบียนจัดตั้งเป็นวงแชร์และได้รับใบอนุญาตให้ก่อตั้งจากนายทะเบียน หากยังไม่มีกรรมการจดทะเบียน ไม่มีผู้ใดที่จะสามารถก่อตั้งหรือดำเนินการจัดตั้งวงแชร์ได้ หรือตีพิมพ์ประกาศ หนังสือเวียน หรือเอกสารอื่น ๆ ที่มีข้อกำหนดและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเล่นแชร์ หรือออกคำเสนอเชื่อเชิญให้บุคคลทั่วไปได้มาเข้าชื่อเป็นสมาชิกวงแชร์

หลังจากที่นายทะเบียนได้อนุมัติการก่อตั้งวงแชร์ วงแชร์และบริษัทที่ต้องการจะเริ่มก่อตั้งวงแชร์ จะต้องคำนึงถึงสิ่งต่างๆ ก่อนรับลงทะเบียนสมาชิกวงแชร์ดังต่อไปนี้

1. สมาชิกวงแชร์จะต้องเป็นผู้บรรลุนิติภาวะ
2. สมาชิกวงแชร์ต้องเป็นผู้มีรายได้ประจำ
3. ในกรณีที่บริษัทต้องการให้มีการเข้าชื่อลงเล่นแชร์ จะสามารถเข้าชื่อลงเล่นแชร์ได้เพียงตัวหนึ่งฉบับต่อวงแชร์หนึ่งวงเท่านั้น
4. ไม่มีผู้ใดจะเข้าชื่อเล่นแชร์ได้มากกว่าตัวสองใบในวงแชร์หนึ่งวง

5. หากสมาชิกวงแชร์มีส่วนเกี่ยวข้องกับสัมพันธกับกรรมการของบริษัท ควรจะต้องมีการให้ข้อมูลนี้ไปยังนายทะเบียน

สิทธิและหน้าที่ของสมาชิกวงแชร์

The Chit Funds Act ,1982 มาตรา 27 – มาตรา 33 ได้กำหนดสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกวงแชร์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

สิทธิของสมาชิกวงแชร์

1. สมาชิกวงแชร์มีสิทธิที่ได้รับใบสำคัญรับเงินที่ถูกต้องจากนายวงแชร์ของบริษัทในการที่ตนได้ชำระเงินแชร์
2. สมาชิกวงแชร์มีสิทธิได้รับสำเนากฎหมายท้องถิ่นและข้อตกลงของวงแชร์ที่เกี่ยวข้องกับตนก่อนวันที่จะมีการประชุมครั้งแรก
3. สมาชิกวงแชร์ที่ยังไม่ได้ประชุมแชร์มีสิทธิเข้าร่วมในการประชุมและยื่นขอประชุมแชร์ได้ในวันประชุม
4. สมาชิกวงแชร์มีสิทธิได้รับจำนวนเงินแชร์ที่หลังจากที่มีการประชุมในครั้งนี้อย่างก่อนที่จะมีการประชุมครั้งต่อไปภายใต้เงื่อนไขที่ว่าได้มีการให้หลักประกันที่กำหนดไว้แล้วตามกฎหมายท้องถิ่นซึ่งได้มีการจดทะเบียนถูกต้องกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
5. สมาชิกวงแชร์มีสิทธิในการเข้าตรวจสอบเอกสารต่างๆของวงแชร์และใบจดทะเบียนที่สถานที่ของบริษัทหลังจากได้ชำระค่าธรรมเนียมแล้ว
6. สมาชิกวงแชร์มีสิทธิที่จะได้รับสำเนาเอกสารต่างๆซึ่งเก็บรวบรวมโดย นายวงแชร์ ของบริษัทและเจ้าหน้าที่จดทะเบียน จากเจ้าหน้าที่จดทะเบียนของ Chit Funds Delhi หลังจากที่ได้อำนาจค่าธรรมเนียมแล้ว

หน้าที่ของสมาชิกวงแชร์

1. สมาชิกวงแชร์มีหน้าที่ในการชำระเงินค่าแชร์ภายในระยะเวลาที่กำหนดในสัญญาแชร์
2. สมาชิกวงแชร์ที่ประชุมแชร์มีหน้าที่ต้องจัดหาหลักประกันให้เพียงพอเมื่อได้เงินจากการประชุมแชร์

3. สมาชิกวงแชร์มีหน้าที่ในการปฏิบัติตามบทบัญญัติของข้อตกลงแชร์

สิทธิและหน้าที่ของนายวงแชร์

The Chit Funds Act ,1982 มาตรา 20 – 26 ได้กำหนดสิทธิและหน้าที่ของนายวงแชร์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

สิทธิของนายวงแชร์

1. นายวงแชร์มีสิทธิได้รับเงินกองทุนเต็มจำนวนโดยไม่ต้องมีการประมูลและการแบ่งชำระเป็นงวดตามที่ระบุในสัญญา
2. นายวงแชร์มีสิทธิได้รับค่าคอมมิชชั่นทุกเดือนแต่ไม่เกินร้อยละ 5 ของจำนวนเงินกองทุนแชร์ทั้งหมดตามที่กำหนดไว้ในสัญญา
3. นายวงแชร์มีสิทธิได้รับเงินค่าแชร์จากบรรดาสมาชิกวงแชร์และมีหน้าที่จ่ายเงินแชร์ที่ประมูลได้และแบ่งสรรเงินปันผลให้แก่บรรดาสมาชิกวงแชร์
4. นายวงแชร์มีสิทธิเรียกเอาหลักประกันที่เพียงพอจากสมาชิกวงแชร์ที่ได้ประมูลแชร์ได้เพื่อเป็นหลักประกันสำหรับการชำระเงินค่าแชร์ของกองทุนแชร์ในอนาคต
5. นายวงแชร์มีสิทธิเปลี่ยนตัวสมาชิกวงแชร์ในกรณีที่ตกเป็นผู้ผิดสัญญาแชร์
6. นายวงแชร์มีสิทธิกระทำการใดๆ ทั้งปวงอันจำเป็นเพื่อให้มีการดำเนินวงแชร์ไปได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

หน้าที่ของนายวงแชร์

1. นายวงแชร์มีหน้าที่ให้สำเนาคำอนุญาตตามกฎหมายท้องถิ่นและข้อตกลงแชร์ให้แก่สมาชิกวงแชร์ทุกรายก่อนที่จะดำเนินการจับสลากประมูลกองทุนแชร์ครั้งแรก
2. นายวงแชร์มีหน้าที่ติดต่อกับบรรดาสมาชิกวงแชร์เกี่ยวกับวันทีเวลา และจำนวนเงินค่าแชร์เป็นประจำทุกเดือน
3. นายวงแชร์มีหน้าที่จ่ายเงินให้แก่สมาชิกวงแชร์ที่ได้ประมูลเงินกองกลางได้หลังจากที่ได้รับหลักประกันที่เพียงพอแล้วเพื่อการแบ่งจ่ายเป็นงวดอื่นๆ

4. นายวงแชร์มีหน้าที่อนุญาตให้สมาชิกวงแชร์สามารถเข้าตรวจสอบเอกสารต่างๆเกี่ยวกับกองทุนแชร์ได้โดยจะต้องเสียค่าธรรมเนียมในการดูเอกสาร
5. นายวงแชร์มีหน้าที่เก็บเอกสารต่างๆเช่น รายงานการประชุมงบการเงิน และอื่นๆ ตามเวลาที่กำหนด
6. นายวงแชร์มีหน้าที่เก็บรักษาหลักประกันให้เป็นที่พอใจแก่นายทะเบียนกองทุนแชร์ ในกรณีที่นายวงแชร์เองนั้นกลายมาเป็นสมาชิกวงแชร์ผู้ประมูลเงินกองกลาง
7. นายวงแชร์ซึ่งตั้งใจจะโอนสิทธิของตนในการที่จะได้รับเงินแชร์จากสมาชิกวงแชร์ที่ประมูลแชร์ได้ไปจะต้องยื่นหนังสือให้แก่นายทะเบียน
8. นายวงแชร์มีหน้าที่เก็บรักษาเอกสารต่างๆที่เกี่ยวกับวงแชร์แต่ละวง เช่น บัญชีรายรับและรายจ่ายฉบับจริง ใบลงทะเบียนของสมาชิกวงแชร์ บันทึกประจำวัน เอกสารต่างๆเกี่ยวกับหลักประกันที่สมาชิกวงแชร์ผู้ประมูลเงินกองกลางได้เป็นผู้เสนอ และสมุดใบรับเรียงตามลำดับตัวเลข เป็นต้น
9. นายวงแชร์มีหน้าที่ในการจัดเตรียมเอกสารต่างๆ เพื่อการตรวจสอบตามที่กำหนด โดยการจัดเก็บเอกสารต่างๆที่เกี่ยวกับวงแชร์เป็นเวลาอย่างน้อย 6 ปี นับจากวันที่เลิกวงแชร์

3.5.2 ประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี แต่ประชาชนก็ยังนิยมเล่นแชร์กัน โดยเฉพาะในกลุ่มนักธุรกิจที่ต้องการใช้เงิน จึงมีกฎหมายที่ออกมาควบคุมการเล่นแชร์โดยเฉพาะ โดยกำหนดให้สามารถเล่นแชร์เฉพาะกับบริษัทแชร์ที่ได้รับอนุญาตจากทางการเท่านั้น เพราะมองว่าการเล่นแชร์เป็นเรื่องของธุรกิจ จึงควรให้ดำเนินการได้โดยบริษัทที่ประกอบธุรกิจแชร์โดยถูกต้องตามกฎหมาย แต่จะต้องอยู่ในความควบคุมของรัฐ โดยไม่ควรอนุญาตให้เล่นแชร์ระหว่างบุคคลธรรมดา โดยมีนายวงแชร์เป็นบุคคลธรรมดาซึ่งจะควบคุมได้ยากและอาจมีการโกงแชร์กันได้ง่ายกว่าการประกอบธุรกิจแชร์ของบริษัทซึ่งได้รับอนุญาตโดยเฉพาะ

สำหรับกฎหมายที่ออกมาควบคุมคือ พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ ค.ศ. 1971 (Chit Funds Act, 1971)¹¹ ซึ่งบัญญัติว่าการเล่นแชร์จะทำได้แต่เฉพาะกับบริษัทเงินแชร์ที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น ประชาชนจะเล่นแชร์กันเองในระหว่างบุคคลธรรมดาไม่ได้ และบริษัทที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจแชร์ต้องเป็นบริษัทมหาชนที่ได้รับอนุญาต บุคคลใดที่เป็นนายวงแชร์โดยมิได้รับอนุญาตย่อมมีความผิดตามกฎหมายต้องรับโทษลงอาญา ซึ่งเป็นโทษจำคุกหรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะประเทศสิงคโปร์มีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจมากและรัฐมองการเล่นแชร์ในแง่ธุรกิจมากกว่าจะเป็นการพึ่งพาช่วยเหลือซึ่งกันและกันของบุคคลในสังคม

พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ของสิงคโปร์แบ่งออกเป็น 7 หมวด ได้แก่

หมวดที่ 1 ประกอบไปด้วยข้อความเบื้องต้น คือ ข้อพระราชบัญญัติและคำนิยามต่างๆ เช่น ข้อตกลงหรือสัญญาแชร์ จำนวนเงินกองกลางแชร์ บริษัทแชร์ เงินค่างวดแชร์ และลูกวงแชร์

หมวดที่ 2 เป็นเรื่องหน่วยงานที่รับผิดชอบตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ ซึ่งได้แก่ องค์การเงินแห่งสิงคโปร์ และมีบทบัญญัติอันเป็นรายละเอียดเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์การดังกล่าว

หมวดที่ 3 ประกอบไปด้วยหลักเกณฑ์ของผู้ที่ประกอบธุรกิจแชร์ โดยบัญญัติว่าผู้ที่ประกอบธุรกิจแชร์นี้ได้เฉพาะบริษัทมหาชนที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการเป็นนายวงแชร์เท่านั้น บทลงโทษสำหรับผู้อื่นที่ประกอบธุรกิจแชร์ (โดยไม่ได้รับอนุญาต) และรายละเอียดของทางการที่จะออกใบอนุญาตการประกอบธุรกิจแชร์ ค่าธรรมเนียม การควบบริษัทแชร์ การแก้ไขบังคับบริษัทแชร์และการถอนใบอนุญาต

หมวดที่ 4 ประกอบไปด้วยบทบัญญัติทั่วไปหรือหลักเกณฑ์ของการเล่นแชร์เป็นรายละเอียด เช่น สัญญาเป็นหนังสือระหว่างบริษัทแชร์กับลูกแชร์แต่ละคน การประมูลแชร์ บันทึกการประชุม สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของบริษัทแชร์ในฐานะนายวงแชร์สิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบของลูกวงแชร์ การโอนสิทธิของลูกวงแชร์ รายงานต่างๆ ที่ทางราชการกำหนดให้กระทำการสิ้นสุดของวงแชร์ และการเลิกกิจการของบริษัท

¹¹ Chit Funds Act, 1971 Chapter 39 of the Statutes of the Republic of Singapore (Singapore ; Government, 1986).

หมวดที่ 5 เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเงินของบริษัทเงินทุกสำรองเงินปันผล งบดุล และข้อมูลรายจ่ายต่าง ๆ ที่ต้องเสนอต่อทางราชการ

หมวดที่ 6 เป็นเรื่องการตรวจกิจการบริษัทแชร์ของทางราชการโดยวางหลักเกณฑ์กรณีที่จะตรวจกิจการของบริษัทแชร์

หมวดที่ 7 เป็นบทบัญญัติอื่น ๆ เช่น บทลงโทษทางอาญาสำหรับบริษัท กรรมการ ผู้บริหาร ลูกจ้าง ตัวแทนของบริษัท ซึ่งไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมาย

โดย Chit Funds Act, 1971 Chapter 39 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดให้มีการเล่นแชร์ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

มาตรา 2 ได้กำหนดนิยามของคำต่าง ๆ ในการเล่นแชร์ ไว้ดังนี้

การเล่นแชร์ หมายถึง โครงการหรือแผนการ ซึ่งทั้งหมดเป็นไปตามเงื่อนไข และข้อกำหนดที่ระบุไว้ในกฎหมายหรือระเบียบที่มีขึ้นภายใต้มาตรานี้

จำนวนเงินกองทุนแชร์ หมายถึง กองทุนหรือเงินรวมที่พึงชำระได้เมื่อวันที่ได้กำหนดไว้หรือตามช่วงระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้

ธุรกิจกองทุน หมายถึง ธุรกิจในการดำเนินการกองทุนแชร์

บริษัทกองทุนแชร์ หมายถึง บริษัทซึ่งดำเนินธุรกิจกองทุนแชร์และมีใบอนุญาตที่ยังมีผลบังคับอยู่ภายใต้กฎหมาย สาขาและสำนักงานต่าง ๆ ในสิงคโปร์ของบริษัทดังกล่าวจะถูกพิจารณาว่าเป็นบริษัทกองทุนแชร์แห่งหนึ่งด้วยเช่นกันตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

มาตรา 4 (1) ได้กำหนดเรื่องใบอนุญาตการประกอบธุรกิจกองทุนแชร์ ไว้ว่า การดำเนินธุรกิจกองทุนแชร์ในประเทศสิงคโปร์ไม่สามารถดำเนินการได้ เว้นแต่ได้กระทำโดยนิติบุคคลที่เป็นบริษัทมหาชนซึ่งมีใบอนุญาตที่ยังมีผลบังคับอยู่ และเป็นใบอนุญาตที่ได้รับมาจากหน่วยงานที่มีอำนาจ โดยได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีซึ่งให้อำนาจให้บริษัทสามารถดำเนินธุรกิจกองทุนแชร์ตามกฎหมาย

มาตรา 4 (2) กำหนดว่าหากผู้ใดที่ทำการฝ่าฝืนมาตรา 4 (1) กล่าวคือจัดตั้งวงแชร์โดยไม่มีใบอนุญาต หรือจัดตั้งโดยบุคคล หรือองค์กรที่มีไชบริษัทมหาชน จะมีความผิด

และจะต้องรับผิดชอบด้วยการปรับไม่เกิน 5,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ และในกรณีที่มีการกระทำความผิดต่อเนื่องจะต้องถูกปรับเพิ่มอีก 1,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ ตามจำนวนวันในระหว่างที่ยังมีการกระทำความผิดอีกแม้จะมีการพิพากษาไปแล้วก็ตาม

มาตรา 18 ได้กำหนดโทษสำหรับผู้ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนการจัดตั้งวงแชร์ที่กระทำโดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัติฉบับนี้ไว้ว่า หากผู้ใดกระทำการส่งเสริมหรือดำเนินการหรือช่วยเหลือ สนับสนุน หรือดำเนินการส่วนหนึ่งส่วนใดอันเป็นการส่งเสริมหรือดำเนินการกองทุนแชร์ซึ่งแตกต่างไปจากบทบัญญัติตามกฎหมายฉบับนี้ จะถือว่าเป็นการกระทำความผิดและต้องรับโทษตามคำพิพากษาด้วยการปรับไม่เกิน 5,000 ดอลลาร์สิงคโปร์หรือจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 24 (1) ได้กำหนดเงื่อนไขและข้อกำหนดที่สำคัญของกองทุนแชร์ไว้ว่า ข้อตกลงทั้งปวงที่สร้างขึ้นในการจัดตั้งวงแชร์ตามกฎหมายฉบับนี้ จะต้องมีข้อกำหนดและเงื่อนไขต่างๆ พร้อมด้วยจำนวนเงิน วันที่ และรายละเอียดอื่นๆที่จำเป็นดังนี้

1. กองทุนแชร์จะต้องมีจำนวนที่แน่นอนเฉพาะและมีจำนวนสมาชิกวงแชร์ตามที่กำหนดไว้เท่านั้น
2. สมาชิกวงแชร์จะต้องมีส่วนที่เท่ากับจำนวนเงินกองทุนแชร์
3. เงินจากสมาชิกวงแชร์แต่ละคนจะต้องจ่ายเข้าสู่กองทุนแชร์เป็นจำนวนเงินเท่ากับมูลค่าที่ได้ระบุไว้ในระหว่างระยะเวลาที่กำหนด
4. เงินค่าแชร์ที่จ่ายดังกล่าวจะต้องพึงชำระได้เมื่อวันที่กำหนดไว้ หรือภายในจำนวนวันภายหลังวันดังกล่าวตามที่ได้ระบุไว้
5. สมาชิกวงแชร์แต่ละรายมีสิทธิที่จะซื้อจำนวนเงินกองทุนแชร์ได้หนึ่งครั้ง และจะไม่มีสิทธิซื้ออีกในระหว่างระยะเวลาของกองทุนนั้น และสมาชิกวงแชร์ที่เป็นผู้ประมูลเงินแชร์ในครั้งนั้นได้จะไม่มีสิทธิที่จะเข้าร่วมเล่นแชร์ในครั้งต่อไป
6. การเข้าร่วมประมูลเล่นแชร์ในแต่ละครั้งนั้น สมาชิกวงแชร์ผู้นั้นจะต้องระบุจำนวนเงินที่ผู้นั้นประสงค์ที่จะให้เป็นดอกเบี้ยสำหรับเอกสิทธิในการได้รับจากเงินแชร์ด้วย
7. สมาชิกวงแชร์มีสิทธิที่จะเข้าประมูลในการขายครั้งใดๆ สมาชิกวงแชร์ที่เสนอดอกเบี้ยสูงสุดจะเป็นผู้ได้เงินแชร์ในครั้งนั้นไป
8. บริษัทกองทุนแชร์จะหักค่าคอมมิชชั่นและค่าใช้จ่ายในการทำงานตามจำนวนที่ได้ระบุหรือจำนวนตามสัดส่วนของจำนวนเงินรางวัลหรือของจำนวนเงินกองทุนตามที่ได้ระบุไว้ในข้อกำหนดการจัดตั้งวงแชร์

9. ดอกเบี้ยที่ได้รับจากการประมูล จะถูกแจกจ่ายในสัดส่วนที่เท่ากันให้แก่บรรดาสมาชิกวงแชร์
10. สมาชิกวงแชร์ซึ่งยังไม่ได้ประมูลเงินกองทุนแชร์และผู้ซึ่งไม่สามารถทำการชำระเงินหรือหาผู้ค้ำประกันมาได้นั้น มีสิทธิที่จะขอรับเงินที่ได้จ่ายไปจริงคืนได้แล้วแต่กรณี

มาตรา 24 (2) บัญญัติว่าข้อตกลงในการจัดตั้งวงแชร์ตามมาตรา 24 (1) จะต้องมีรายละเอียดดังนี้

1. ชื่อและที่อยู่ของบริษัทกองทุนแชร์และของสมาชิกวงแชร์แต่ละราย
2. ที่อยู่ทางธุรกิจของบริษัทกองทุนแชร์หรือสถานที่ตั้งที่แท้จริงของสถานที่ซึ่งบันทึกและเอกสารต่างๆของบริษัทกองทุนแชร์ได้ถูกเก็บไว้และเป็นที่ยอมรับในการดำเนินธุรกิจ
3. บัตรประจำตัวของบรรดาสมาชิกวงแชร์ซึ่งออกโดยรัฐบาลหรือในกรณีสมาชิกวงแชร์ซึ่งไม่มีบัตรประจำตัวของสิงคโปร์ ก็ให้ใช้บัตรประจำตัวอื่นๆตามที่กำหนดไว้ และ
4. ข้อกำหนดและเงื่อนไขอื่น ๆ ที่ไม่ขัดต่อกฎหมายฉบับนี้และไม่ขัดต่อข้อกำหนดและเงื่อนไขที่สำคัญดังที่อ้างไว้ในมาตรา 24 (1) หากพิจารณาแล้วว่าเป็นเรื่องจำเป็นต่อการจัดการและการควบคุมกองทุนแชร์ให้ดีขึ้น
5. กองทุนแชร์ทุกกองทุนจะต้องมีการลงลายมือชื่อทั้งในต้นฉบับและฉบับสำเนาโดยตัวบริษัทกองทุนแชร์เอง และโดยสมาชิกวงแชร์แต่ละราย ไม่ว่าจะโดยตนเองหรือโดยตัวแทนที่ได้รับมอบอำนาจอย่างถูกต้อง และลายมือชื่อทุกอันจะต้องมีพยานรู้เห็นขณะลงลายมือชื่อด้วย

จะเห็นได้ว่า จุดสำคัญของการจัดตั้งวงแชร์ในประเทศสิงคโปร์คือ บุคคลธรรมดาไม่สามารถจัดให้มีการเล่นแชร์ได้ไม่ว่าจะด้วยกรณีใด ผู้ที่จะสามารถจัดให้มีการเล่นแชร์ หรือเป็นนายวงแชร์ได้ คือ นิติบุคคลประเภทบริษัทมหาชนเท่านั้น ซึ่งจะแตกต่างจากพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 ของประเทศไทยที่ไม่อนุญาตให้นิติบุคคลเป็นนายวงแชร์อย่างสิ้นเชิง